№ 207 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1910 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ № 207

ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւնների ընդունվում է [illegible]
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

Հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ».
TIFLIS, Rédaction «MSCHAK».

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՑ ՎԵՐՋԸ 3 ՌՈՒԲԼԻ

12 ամսվ.՝ 10 ր., 6 և 7 ամսվ. 6 ր., ամսակ. 1 ր. Ամերիկա՝ տարեկան 6 դոլլար, Եւրոպա՝ 32 ֆր., Պարսկաստան՝ 10 ր., Թիւրքիա՝ 120 ղրուշ։ Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նախ. հին հասցէն, նոյնպէս և 40 կոպ. (կարելի է և նամակադրոշմով)։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են. I երեսի վրա իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպ., վերջին երեսի վրա՝ 10 կոպ.։ Կովկասից դուրս յայտարարութիւնները ընդունվում են բացառապէս Торг. Домъ „Л. и Э. Метцль и К^{o}" ֆիրմայի միջոցով՝ Մոսկվայում, Պետերբուրգում և Վարշավայում։

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Մկրտիչ, Աւետիս, Բալասան, Նուարդ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՆԵՐԸ իրանց զաւակներով ցաւոք սրտի յայտնում են իրանց ազգականներին, բարեկամներին և ծանօթներին՝ առաջին երկուսն իրանց Թանգագին մօր, երրորդն ու չորրորդն իրանց սիրելի սկեսրոջ, իսկ վերջիններն իրանց անմոռանալի տատի՝

Նազելի Յակոբեան ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ սեպտեմբերի 19-ին։ Մարմնի յուղարկաւորութիւնն այսօր, սեպտեմբերի 21-ին, առաւօտեան ժամը 10½-ին հանգուցեալի բնակարանից (Կօչուբէևսկայա № 20) դէպի Թանգոյեան ս. Աստուածածնի եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։ 1104. 1—1

Ոսկի, Անուշկա և Մինաս ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՆԵՐԸ, նոյնպէս և՝ Հայրապետ, Եազօր և Առաքել ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՆԵՐՆ իրանց ամուսիններով յայտնում են ազգականներին, բարեկամներին և ծանօթներին՝ առաջին երկուսն իրանց Թանգագին տագեր կնոջ, իսկ միւսներն իրանց անմոռանալի հօրեղբօր-կնոջ՝

Նազելի Յակոբեան ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ սեպտեմբերի 19-ին։ Մարմնի յուղարկաւորութիւնն այսօր, սեպտեմբերի 21-ին, առաւօտեան ժամը 10½-ին հանգուցեալի բնակարանից (Կօչուբէևսկայա № 20) դէպի Թանգոյեան ս. Աստուածածնի եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։ 1105. 1—1

45 ՏԱՐՎԱՅ ՓՈՐՁՎԱԾ
յայտնի
ՈՍԿՐԱԿԱՊ (ՄՆԸՂՁԻ)
Հասցէն՝ Ալեքսանդրոպոլի գաւառի Քիւլլուջա գիւղ, Գրիգոր Մնոյեանին։
(ա. օ.) 1107. 3—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Այսօր, երեքշաբթի, սեպտեմբերի 21-ին տեղի կունենայ
Ընտանեկան երեկոյթ
[illegible]
„Ցիրքիկի" [illegible]
[illegible]
1106. 1—1

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մ. ՄԻՐԶՈՅԵԱՆՑ
[illegible]
1077. 5—3

ԿԱԹՈԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՃԳՆԱԺԱՄԸ

[illegible]

...ձգել եկեղեցու և աշխատաւոր դասակարգերի միջև և առ հասարակ հաշտեցնել կրօնական վարդապետութիւնները սօցիալական վարդապետութիւնների հետ և ուժեղացնել եկեղեցին բարոյական սկզբունքներով։

[illegible] (intransigeant) [illegible]

...րոնց մէջ կան և շատ ներհուն հոգևորականներ, սկսեցին աշխատել դուրս բերել կաթոլիկ-հռոմէական եկեղեցին այն նեղ շրջանակից, որի մէջ նրան ձգել են եկեղեցական ժողովների և պապերի որոշումները։ Այդ մօդեռնիստ ուղղութեան գլխաւոր տարածողներից մէկն էր և Սիլյօն կոչված ընկերութիւնը։

Ներկայ Պիոս X պապը անխնայ կռիւ է յայտարարել մօդեռնիզմի դէմ և իր հրատարակած կօնդակներով ոչ միայն անաթէմայի ենթարկեց այդ ուղղութիւնը, այլ և հրամայեց Սիլյօնի վարիչներին՝ լուծել այդ ընկերութիւնը, եթէ միայն կամենում են հաւատացեալ կաթոլիկ մնալ։ Եւ սիլյօնիստները, կամենալով հնազանդվել եկեղեցու պետին, լուծեցին իրանց ընկերութիւնը։

Պիոս X-ի անհերողամիտ ոգին արտայայտվեց մանաւանդ սպանական հարցի մէջ։ Սպանիան և Պորտուգալիան միակ երկիրներն են Եւրոպայում, ուր կաթոլիկ եկեղեցին դեռ տիրապետող դեր է կատարում։ Սպանիայի ներկայ կառավարութիւնը, որի հետ համերաշխ է և Ալֆօնս Թագաւորը, կամենալով մի քիչ աշխարհականացնել երկիրը, մտադրվեց կրճատել կաթոլիկ միաբանութիւնների թիւը Սպանիայում, ուր կրօնական միաբանութիւնների և վանքերի աճումը վերջին տարիները մեծ քայլեր է անում։ Բայց Վատիկանը ցոյց տուեց սաստիկ անհաշտ և անիրաւախոհ ոգի և խնդիրն հասցրեց այնտեղ, որ այսօր Սպանիայում ևս կռիւ է յայտարարված պետութեան և եկեղեցու [illegible] եկեղեցին պետութիւնից բաժանելու հարցը։

Հեռու չէ գուցէ այն օրը, երբ մինչև այժմ կաթոլիկ եկեղեցուն հաւատարիմ և ջերմեռանդ դուստր համարված Սպանիան նոյնպէս կը պարզէ ըմբոստութեան դրօշակը Վատիկանի դէմ։

Բայց Վատիկանը և Պիոս X պապը անհաշտ են և զիջողութեան ոչ մի ոգի չեն կամենում ցոյց տալ։ Պիոս X, համոզված անդրալեռնական, այն խորին համոզմունքն ունի, թէ կաթոլիկ հաւատացեալի համար ոչ մի զիջումն, ոչ մի կոմպրոմիս չը պէտք է լինի ժամանակակից գաղափարների վերաբերմամբ։ Ով անմռունչ, բացարձակապէս չէ հաւատում եկեղեցու վարդապետութեան, թող նա հեռանայ և ազատվէ։ Աւելի լաւ է ունենալ խիկական հաւատացեալ 10 կաթոլիկ, քան հարիւրաւոր երկմիտ և կասկածաւոր կաթոլիկ։

Եւ այդ ուղղութեամբ էլ նա գործում է։ Նա պատուիրում է, որ կաթոլիկը ամեն օր խոստովանվի և հաղորդվի և մանուկներին հաղորդութիւն տան նոյնիսկ 7 տարեկանից։

Եւ ոչ մի պապ, ինչպէս շատ ճիշդ են նկատում եւրոպական մի քանի լրագիրներ, այնքան հզօրապէս չէ նպաստում կաթոլիկ-հռոմէական եկեղեցու քայքայման, որքան ինքն Պիոս X պապը և նրա ստատս-սեկրետար Մէրրի Դէլ-Վալ կարդինալը։

Լևոն X պապի հաշտասէր, զիջող և խաղաղասէր ոգու փոխարէն այսօր կաթոլիկ եկեղեցու վրա սաւառնում է անհաշտութեան, անհերողամտութեան և անհանդուրժելիութեան ոգին։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Համբուրգ, 19 սեպտեմբերի

Պալատի մինիստրի հեռագիրը. «Այսօր Թագաւոր Կայսրը Օգոստափառ Դուստրներով բարեհաճեց պատարագ լսել Նաուհէյմի ուղղափառ եկեղեցում»։ (Հ. Գ.)

—

Էջմիածնից մեզ հեռագրում են.

«Այսօր, սեպտեմբերի 19-ին, եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն ստացան Երուսաղէմի փոխանորդը, 6 Թեմական առաջնորդներ (Թիւրքիայից), հոգևոր անապատի վանահայրը, Եփրեմ վարդապետ Սուքիասեանը և Խորէն վարդ. Մուրադբէգեանը»։

—

Տօկիօ, 18 սեպտեմբերի

Ընդունվեցին Կորէան կառավարելու վճիռները։ Պաշտօնապէս հաղորդվում է, որ գեներալ-նահանգապետը լիազօրութիւն է ստանում ազմինիստրատիվ կարգով կարգադրութիւններ հրատարակել, որոնք, ի դէպ է ասել, կարող են փոխել միմիայն միկադօն և գաղտնի խորհուրդը։ Դեր-կոմս Տէրաուչին կը նշանակվի գեներալ-նահանգապետ, իշխան Եամագատան՝ գաղտնի խորհրդի նախագահ։ (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 18 սեպտեմբերի

Ոստիկանապետ Եագօվը անկարգութիւնների ժամանակ ոստիկաններից յարձակման ենթարկված ժուռնալիստների բողոքին պատասխանեց, որ ոստիկանական գործակալները չափազանց ծանր օրեր անցրին վերին աստիճանի գրգռված եռանդով և սառնասրտութեամբ. եղած սխալը բացատրվում է գործողութիւնների մեծ արագութեամբ և գործի ընդհանուր դրութեամբ. այդ պատճառով ոստիկանապետը հրաժարվում է միջոցներ ձեռք առնել յանձաւոր ոստիկանների դէմ։ (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 18 սեպտեմբերի

Մօաբիտում հանգիստ է։ Բոլոր փողոցները բաց են երթևեկութեան համար։ (Հ. Գ.)

—

Տուլօն, 18 սեպտեմբերի

Ռուսական էսկադրայի գալստեան առիթով, որ զուգադիպվում է 1893 թ. հետ, կազմվեց [illegible] նախօրով, որ տօնակատարութիւններ է կազմակերպել ի պատիւ Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի նաւաստիների միութեան։ Փոխ-ծովակալ Մանկօվսկին ռուս օֆիցերների հետ ներկայ եղաւ զօրադիտումին։ Ծաղեր կը տրվեն ծովային վարչութեան մէջ, «Պատրի» գրահանաւի վրա, ռուսաց հիւպատոսարանում և ռուսաց նաւերի վրա։ (Հ. Գ.)

—

Լօս-Անջէլօս (Կալիֆորնիա), 18 սեպտ.

«Թայմս» լրագրի շինութիւնը քարուքանդ արին պայթումով և հրդեհումով։ Սպանվեցին 20, վիրաւորվեցին 20 մարդ. լրագրի խմբագրատանը աշխատում էին միայն անկուսակցական անձինք։ Գլխաւոր խմբագիրը վկայում է, որ արդիւնաբերական ազատութեան թշնամիները շինութիւնը քանդեցին ուժանակով։ Վնասը կազմում է կէս միլիօն դոլլար։ (Հ. Գ.)

—

Վիէննա, 18 սեպտեմբերի

«Կոր. Բիւրօյի» Թղթակիցը յայտնում է, որ իտալական և աւստրօ-ունգարական արտաքին գործերի մինիստրների մօքերի փոխանակութիւնը Տուրինում միայն բնական փոխանակութիւն էր այն մտքերի, որոնք արտայայտվել էին նախկին տեսակցութիւնների ժամանակ, և նորից վկայեց, որ երկու կողմն էլ անսայթաք աշխատում են եռապետեան դաշնակցութեան խաղաղ նպատակների ոգով։ (Հ. Գ.)

—

Տուրին.—Էրէնտալը մեկնեց Վիէննա։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 18 սեպտեմբերի

Առևտրի մինիստրի ցանկութեամբ երէկ տեղի ունեցաւ բամբակի գործարանների տէրերի և բանւորների ժողովը։ Բանակցութիւնները համաձայնութեան չը յանգեցին։

Այսօր սկսվում է ընդհանուր լօկաուտ բոլոր բամբակագործական արդիւնաբերութեան մէջ։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն.—Առաւօտեան փակվեցին 700 բամբակագործարաններ. 150,000 բանւորներ մնացին առանց գործի։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 18 սեպտեմբերի

Ի պատասխան ռուսաց կառավարութեան հարցապնդման, ֆրանսիական կառավարութիւնը համաձայնեց, որ Իզվօլսկին դեսպան նշանակվի Պարիզում։ (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ, 19 սեպտեմբերի

Պաշտօնապէս հաղորդվում է, որ աւստրօ-ունգարական կառավարութեան կարգադրութիւնը Ռուսաստանից մի քանի իրերի մուծումը արգելելու մասին՝ վերաբերում է խօլերայի պատճառով կեղտոտ սպիտակեղէնի, հին շորերի և չուլ ու փալասի ներմուծմանը։ Այդ իրերը, որոնք իբրև բագաժ կը լինեն ճանապարհորդների հետ, սահմանագլուխներում կենթարկվեն ախտահանութեան։ (Հ. Գ.)

—

Մադրիդ, 18 սեպտեմբերի

Թագաւորն ընդունեց Էլմօկրին, որ կարդաց Մարօկկօյի սուլթանի նամակը, ուր ցանկութիւն է յայտնված լիովին միութիւն կազմել Սպանիայի հետ, միաժամանակ պահելով սուլթանի անկախութիւնը։ Թագաւորը պատասխանեց, որ երկու կողմերը գիտակցում են միութեան օգուտները, որ հիմնված կը լինի պայմանագրերը և օրինական շահերը փոխադարձաբար յարգելու վրա։ Էլմօկրին այցելեց արտաքին գործերի մինիստրին։ (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 18 սեպտեմբերի

Աւտոմօբիլների մրցութեանը Վանդէրբիլտի մրցանակը ստացաւ անցեալ տարի յաղթութիւն տարած Հրանդը։ Մրցութեան ժամանակ տեղի ունեցան մի քանի աննշան դէպքեր. երկու հոգի սպանվեցին, մի քանի մարդ վիրաւորվեցին։ (Հ. Գ.)

—

Բրիւսսէլ, 19 սեպտեմբերի [illegible] լու համար։ (Հ. Գ.)

—

Վիէննա, 18 սեպտեմբերի

Վախճանվեց կնաբոյժ պրօֆ. Խրօբակը։ (Հ. Գ.)

—

Մօսկվա, 19 սեպտեմբերի

Ստոլիպինը և Կրիվօշէինը եկան արտակարգ գնացքով առաւօտեան ժամը 11 և 15 րօպէին։ Հանդիպեցին նահանգապետը, զօրահրամանատարը, քաղաքապետը և ուրիշ պաշտօնական անձինք։

Մի քանի պաշտօնական անձանց ընդունելուց յետոյ Ստոլիպինը այցելեց Մեծ Իշխանուհի Ելիզավէտա Ֆէօդօրօվնային։ Ժամը 5-ին գեն.-նահանգապետի դիւանատանը Ստոլիպինին ներկայացան առանձին յանձնարարութիւնների պաշտօնեաները, դիւանատան աւագ պաշտօնեաները, հրամանատարը, քաղաքագլուխը, տնատէրերի պատգամաւորութիւնը և այլն։

Ժամը 4-ին Ստոլիպինը մեկնեց Պետերբուրգ։ (Հ. Գ.)

—

Մէց, 18 սեպտեմբերի

Ժաննէնը ստացաւ առաջին մրցանակը՝ 20,000 մարկ՝ հեռու տարածութիւն անցնելուն համար։ (Հ. Գ.)

—

Հաագա, 19 սեպտեմբերի

Կառավարութիւնը պարլամենտին մի օրինագիծ ներկայացրեց, որով առաջարկվում է անմաքս Թոյլ տալ այն բոլոր նիւթերը, որոնք իբրև նուէր կը ստացվեն օտարազգի կառավարութիւններից խաղաղութեան պալատի կառուցման համար։ (Հ. Գ.)

—

Բագու, 18 սեպտեմբերի

Ոմն Վասիլէվի բնակարանում գտնվեց կահաւորված գաղտնի տպարան տպված Թռուցիկներով։ Գտնվեց ս.-դ. բանւորական կուսակցութեան Բագուի կոմիտէտի կնիքը։ Վասիլէվը ընկերների հետ կալանաւորվեց։

Ռուսական արտաքին առևտրի բանկից կեղծ ընկալագրով ոմն Սարգսեան ստացաւ 14,185 րուբլի։ (Հ. Գ.)

—

Ախալքալաք, 18 սեպտեմբերի

Պետական բանկի բաժանմունքից մի անյայտ մարդ, որ իրան անուանեց Մակարօվ, փորձեց ստանալ 18,000 րուբլի կեղծ ընկալաթղթով, բայց բռնվեց կեղծիքի մէջ և կալանաւորվեց։ (Հ. Գ.)

Եկատերինոդար, 18 սեպտեմբերի

Զինւորական դատարանը անիշխանական-կոմմունիստների գործի առիթով ռոթն հոգու դատապարտեց մահվան պատժի, 37 հոգու զանազան ժամանակներով տաժանակիր աշխատանքների, մէկին բանտարկութեան, մէկին աքսորի, 19 հոգու արդարացրեց։ (Հ. Գ.)

—

Օդեսսա, 19 սեպտեմբերի

Քաղաքային բարեկեցութեան գործիչների համագումարը որոշեց գումարել յատուկ համագումար քաղաքային վարկի հարցի համար, մշակել վիճակագրական բիւրոյի կազմակերպութեան ուրուագիծ, միջնորդել՝ որպէսզի թոյլատրվի շուտով կատարել երկրորդ համառուսական վիճակագրութիւն, նաեւ ցանկալի գտաւ բարենորոգել գնահատման սուրքը, հաստատել կոմունալ վարկի մասնաւոր բանկ։ Մշակվեց կանոնադրութիւն քաղաքային բարեկեցութեան գործիչների համառուսական համագումարի մասին։ Հաստատվեց մշտական յանձնաժողով 14 անդամից բաղկացած, Պետերբուրգի մէջ։ Հետեւեալ համագումարը տեղի կունենայ 1911 թւին Պետերբուրգում։ (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ, 19 սեպտեմբերի

Վերջացաւ օդագնացութեան առաջին շաբաթը։ Այսօր թռիչքները կատարվեցին ուժեղ քամու ժամանակ։ Ուղիղ իջնելու ժամանակ մրցանակը ստացաւ Ուտոչկինը։ Եֆիմովը գործիքի փչանալու պատճառով չը թռաւ։ Երկար թռչելու համար օֆիցերներից մրցանակ ստացաւ կապիտան Մացիեվիչը։ (Հ. Գ.)

—

Հելսինգֆորս. — Սենատի դատաստանական դեպարտամենտը հաստատեց Աբոսի հոֆգերիխտի որոշումը, որով թոյլ չէ տրվում օրիորդ Լէնգելին ընդունվել դատարանական պաշտօնի մէջ երդման համար։ (Հ. Գ.)

—

Սէուլ. — Նշանակվեցին 13 նահանգապետներ, որոնցից 7-ը ճապոնացիներ, իսկ 6-ը կորէացիներ են։ (Հ. Գ.)

—

Պէկին, 19 սեպտեմբերի

Ելեմտական մինիստրութիւնը եկող տարվայ համար հաշւում է եկամուտ 297, ծախք 333, իսկ միաս 36 միլիոն լան։ Գլխաւոր ծախքերն են. պատերազմական գործի համար 90, հաղորդակցութեան 50 և փ-խառութեանց հանգացման համար 50 միլիոն լան։ (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ. — «Русск. Знамя» թերթը հաղորդում է, որ պատրաստված է հրակտութիւն ունենալ բանւորական կոօպերատիվ ընկերութիւնների գործունէութեան վրա։

«Земщина»-ն պահանջում է վերաքննել Եկատէրինոդարի ոստիկանապետ Գոլովկոյի գործը, որ դատապարտվեց մահվան պատժի 3 երիտասարդ բանտարկեալների սպանելուն համար։

Մամուլի գործերի Մոսկվայի կոմիտէտը որոշեց արգելք դնել Լէվ Տոլստոյի «Երեք օր գիւղում» նոր բրօշիւրի վրա։

Շտալով Զեյդէբերգ մեկնեց ֆինլանդական գեներալ-նահանգապետի դիւանապետը զեկուցում տալու ֆինլանդական գործերի մասին Թագաւոր Կայսրին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

—

Ուրմիա, 18 սեպտեմբերի

Սօուջ-Բուլաղից հաղորդում են, որ Թիւրքաց հիւպատոսի խնտրիգների պատճառով պարսկական մաքսատան կառավարիչը ստիպված էր հրաժարական տալ։

Խոյից հաղորդում են, որ սկսված բէակցիոն շարժումը դրդեց երիտասարդ պարսիկներին կազմել գաղտնի կոմիտէտ, որ Թաւրիզեցիներով պահանջում է, որպէսզի նահանգապետը և պաշտօնական անձինք գործեն համաձայն սահմանադրութեան։ Վախենալով սուր յարաբերութիւններ սկսել Թիւրքերի հետ, նահանգապետը դադարեցրեց պահպանողական զօրախմբերի առաքումը Դօլ և Բարանդուզ վիճակները մինչև Թեհրանից հրահանգներ և Թաւրիզից օժանդակ օգնութիւն ստանալը։ Այս օրերս սպասվում են 4000 սարբազներ և 200 ձիաւորներ։ (Հ. Գ.)

—

Թաւրիզ, 18 սեպտեմբերի

Գեներալ-նահանգապետից Արդաբիլ ուղարկված Ուսուկ-ուս-Սալթանէն Ճանապարհին, Քերիմ-դաղ կոչված տեղում, ջարդվեց շահսէվաններից և յանձնեց նրանց՝ մօտը գտնվող փամփուշտների պաշարը։ (Հ. Գ.)

—

Կ. Պոլիս, 18 սեպտեմբերի

Գիշերս Դէլի-քէբիր տօնի առիթով սուլթանը այցելեց մի քանի մզկիթներ թնդանօթների պարպումով։ Ոսկեղջիւրի միջով սուլթանական զբօսանաւի անցնելու ժամանակ եկաւ Գօլց-փաշան գեներալ Ֆէյգէյմանի ուղեկցութեամբ և, դիմաւորվելով զինւորական մինիստրից և գեներալիտէտից, դիմեց ներկայ լինելու Բօսֆորի թնդանօթների փորձնական ռմբաձգութեանը։ Գօլց-փաշան ղեկավարելու է հոկտեմբերին Ադրիանուպօլսի վիլայէթում, սուլթանի ներկայութեամբ, նշանակված մեծ զօրախաղերը։ (Հ. Գ.)

—

Թեհրան. — Էմիր Մուքէրէմի փեսան գրաւեց Մազանդարանի կենտրոնում գտնվող Բարֆրուշ քաղաքը։

Զիլլի-Սուլթանի որդի արքայազն Ջէլալ-ուդ-Դովլէն նշանակվեց Քիրմանի նահանգապետ։

Խորասանում խոլերայի ուժեղանալու պատճառով հաստատվեց երկօրեայ կարանտին Մէշէդի ճանապարհին, որը գտնվում է մայրաքաղաքից ութ վերստ հեռաւորութեան վրա։ (Հ. Գ.)

—

Ուրմիա. — Նահանգապետը հաղորդեց Պետերբուրգի Գործակալութեան թղթակցին, որ նա կազմել է զօրքի վերակազմութեան նախագիծ իր նահանգում։ Նախագծի համաձայն՝ սարբազներն ու ֆեծեաները հեռացվում են. նրանց տեղ ընտրվում են կամաւորներ՝ 1000 հետիոտն ու 500 հեծեալներ, 20 տարեկան հասակի, չորս տարի ժամանակով։ Տարեկան բիւջէն հաւասարվում է 96,000 թումանի և ծածկվում է տեղական միջոցներից։ Նախագիծը կը ներկայացվի զինւորական մինիստրին։ (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԺՈՂՈՎՆԵՐ

—

Կիրակի, սեպտ. 19-ին, Մողնու եկեղեցում կայացաւ ծխական ընդհանուր ժողով՝ նոր երէցփոխի ընտրութեան համար։ Ներկայ էին 28 ծխականներ։ Ժողովը նախագահ ընտրեց Կ. Եաղուբեանին և քարտուղար՝ Ա. Նազարէթեանին։

Չը նայելով որ 28 ծխականների թիւը շատ աննշան էր՝ երէցփոխ ընտրելու համար, բայց ժողովը, լինելով երկրորդ, օրինական համարվեց։ Երէցփոխ Բ. Տէր-Յակոբեան զեկուցեց, որ ինքը քանի անգամ հրաժարական է տուել և խնդրել, որ իր տեղ մի այլ անձն ընտրվի երէցփոխ։ «Եթէ երէցփոխ լինելը, — ասաց նա, — ամեն մի ծխականի քաղաքացիական պարտականութիւնն է, ես կատարել եմ լիուլի այդ պարտականութիւնը. այժմ թող ուրիշ ծխականները նոյնպէս կատարեն։ Իմ պաշտօնավարութեան ժամանակը վաղուց լրացել է, բայց բացի դրանից ես ունէի և կարեւոր պատճառներ՝ հրաժարվելու. իմ առաջարկութիւններս և բողոքներս ուշադրութեան չէին առնվում» (երէցփոխը ակնարկում է այն բողոքները, որ նա ներկայացրել է Թիֆլիսի առաջնորդին և կոնսիստորիային եկեղեցու մի երկու քահանաների և գլխաւորապէս Վարդան Տէր-Ղեւոնդեան քահանայի կատարած զեղծումների մասին, բայց այդ բողոքները ոչ մի ընթացք չեն ստացել)։

Լսելով երէցփոխ Տէր-Յակոբեանի բացատրութիւնները, ժողովը որոշեց ընդունել նրա հրաժարականը և միաձայն շնորհակալութիւն յայտնեց նրան իր օգտաւէտ գործունէութեան համար։

Նոր երէցփոխի պաշտօնի համար առաջարկվեցին երկու կանդիդատներ — պաշտօնաթող զինւորական բժշկապետ Գալստեան և երդուեալ-հաւատարմատար Կ. Եաղուբեան։ Գաղտնի քուէարկութեամբ առաջինը ստացաւ 14 և երկրորդը 12 ձայն։ Ընտրված համարվեց բժշկապետ Գալստեանը։

—

Կիրակի, սեպտ. 19-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, «Մշակի» խմբագրատանը կայացաւ Թիֆլիսի ժողովրդական համալսարանների հայկական սեկցիայի անդամների ընդհանուր ժողովը։ Սեկցիան կազմող 20 անդամներից 14-ը ներկայ էին։ Ժողովի նախագահ ընտրվեց Հ. Առաքելեան և քարտուղար՝ Ս. Եսայեան։ Սեկցիայի բիւրոյի նախագահ Ալէքսանդր Խատիսեան զեկուցեց գործերի դրութեան մասին։ Հայկական սեկցիան այն օրից, երբ արգելվեց ժողովրդական դասախօսութիւնները հայերէն, չունենալով գործունէութեան մի այլ ասպարէզ, մնաց անգործունեայ, սպասելով որ յարուցված միջնորդութիւնը՝ նորից թոյլ տալու դասախօսութիւնները՝ յարգվի, սակայն մինչև այսօր անկարելի եղաւ ստանալ այդ թոյլտուութիւնը։ Սեկցիան ունի մօտ 500 ր. փող, որ պահվում է բանկում և որ նուիրված է յատուկ նպատակով, այն է դասախօսութիւններ կազմակերպելու համար, հետեւաբար այդ գումարը, ունենալով յատուկ նշանակութիւն, չէ կարող յանձնվել ժողովրդական համալսարանների կենտրոնական վարչութեան, ինչպէս վերջինս պահանջում է։ Ապա Ալ. Խատիսեան յայտնեց, որ ինքը սաստիկ զբաղված լինելով քաղաքային գործերով՝ խնդրում է ազատել իրան հայկական սեկցիայի բիւրոյի նախագահի պաշտօնից և ընտրել մի այլ անձն, խոստանալով դասախօսութիւնների և այլ դէպքերի ժամանակ իր լիակատար աջակցութիւնը։

Լսելով այս զեկուցումը և այլ բացատրութիւններ, որոնցից երևաց, որ իշխանութիւնը արգելել է սիստեմատիկ դասախօսութիւնները, բայց առանձին և նոյնիսկ ամբողջ մի սէրիա դասախօսութիւնների, մանաւանդ գիտականի թոյլտուութիւնը հեշտութեամբ է տրվում, ժողովը եկաւ այն եզրակացութեան, որ կարելի է կազմակերպել ուրոյն-ուրոյն դասախօսութիւններ։ Եղան կարծիք յայտնողներ, որ կարելի է հրատարակել ժողովրդական գրքոյկներ. կարելի է բանալ նաև երեկոյեան և կիրակնօրեայ դպրոց՝ հասակաւորների համար։ Մի խօսքով ժողովրդական համալսարանների հայկական սեկցիայի գործունէութեան համար ասպարէզ կայ մինչև սիստեմատիկ դասախօսութիւնների թոյլտուութիւն ստանալը։

Այդ նկատումներով և ժողովը որոշեց շարունակել հայկական սեկցիայի գործունէութիւնը և ընտրեց վարչական մարմին։ Սեկցիայի նախագահ ընտրվեց Ալ. Խատիսեանի փոխարէն Հ. Առաքելեան, գանձապահ՝ Մ. Զմշկեան, քարտուղար՝ Ս. Եսայեան և հայկական սեկցիայի ներկայացուցիչ կենտրոնական վարչութեան մէջ՝ Ռ. Խանազադեան։

—

Շաբաթ, սեպտ. 18-ին, Բօրսայի դահլիճում, երեկոյեան ժամը 8-ին, կայացաւ Հասարակական կլուբի առաջին գումարումը, նախագահութեամբ կլուբի աւագ՝ իշխ. Գ. Մ. Թումանովի։ Քննութեան առաջին առարկան եղաւ Մոսկվայի «Ազգութիւնների Միութիւն» ընկերութեան առաջարկը՝ բանալ Թիֆլիսում ընկերութեան ճիւղ։ Այդ առաջարկը առաջ բերեց թեր և դէմ կարծիքներ։ Դոկտոր Վեսելովզորով գտնում էր, որ այդպիսի մի ճիւղի հաստատութիւնը անկենդան կը լինի, որովհետև ազգութիւնների միութիւնը չէ կարելի իրագործել այդպիսի ընկերութիւններով։ Ինքը Մոսկվայի ընկերութիւնը, չը նայելով որ մի տարուց աւելի է՝ գոյութիւն ունի, ոչ մի արդիւնք չէ կարողացել ցոյց տալ այդ ասպարէզում։ Աւելի իրական և նպատակայարմար կը լինի հաստատել կովկասագիտական մի ընկերութիւն, որ նպատակ ունենար ուսումնասիրել Կովկասը, որ մեզ կովկասցիներիս աւելի քիչ ծանօթ է, մինչ գերմանացիներն աւելի շատ տեղեկութիւններ ունեն նրա մասին։ Անդամ Մերկէր գտնում է, որ ընդհակառակը այդպիսի մի ճիւղի բացումը անհրաժեշտ է, որովհետև այդ ընկերութեան մէջ մի տեղ կը համախմբվեն հայեր, վրացիներ, թուրքեր, հրէաներ և այլ ազգութիւններ, և դրանով հետզհետէ համերաշխութեան կապ կը հաստատվի նրանց մէջ։ Իշխան Գ. Թումանով գտնում է, որ աւելի յարմար է այդ գործի նախաձեռնութիւնը յանձնել վրաց ինտելիգենցիային, որ բացակայում է և առանց որի աջակցութեան անհնարին է այդպիսի մի ընկերութեան գոյութիւնը։ Հ. Առաքելեան առաջարկում է առկախ թողնել խնդիրը, մօտիկ ապագայում գումարել մի ժողով բոլոր ազգութիւնների ինտելիգենցիայի ներկայացուցիչներից և այդտեղ վճռել այն հարցը, թէ որն է յարմարագոյնը՝ բանալ Մոսկվայի ընկերութեան ճիւղ թէ հիմնել կովկասագիտական ընկերութիւն։

Որոշվում է խնդրել Մոսկվայի ընկերութիւնից ուղարկել Թիֆլիսի իր անդամների ցուցակը և գումարել ժողով նրանց մասնակցութեամբ ու որոշել հարցը։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Շնող (Բորչալուի գաւ.), 17 սեպտ. Մեր գիւղում, ամսիս 5-ին, բացված է դրամանենգների մի ընկերութիւն՝ հետեւեալ պարագաներում։

Շնողում ժամանակաւոր բնակվող սանահնեցի, պրոֆեսիայով այգեպան, Աւետիք Ուլեանցը գնալով Մաղան՝ ուզում է վճարել իր 2 ր. պարտքը, սակայն պարտատէրը, նկատելով որ իրան առաջարկված արծաթեայ երկու բուբլանոցներ էլ կեղծ են, չէ վերցնում, առարկելով որ «լաւը չէն», և յայտնում է իշխանութեանը։

Մաղանի ոստիկանութիւնից ստանալով տեղեկութիւն այդ առիթով, Շնողի տանուտէր Բ. Փարսադանեանը, անմիջապէս հետամուտ լինելով Աւետիք Ուլեանցին, գտնում է նրան այգում և խուզարկելով գտնում գրպանում 2 հատ կեղծ արծաթէ բուբլանոցներ, որից անմիջապէս յետոյ խուզարկութեան է ենթարկում նաև նրա բնակարանը, ուր գտնվում է կրկին 2 կեղծ արծաթէ բուբլանոց։

Արձանագրութիւն կազմելով եղելութեան մասին, տանուտէրը հրամայում է ձերբակալել, ասելով որ ուղարկում է գաւառապետի մօտ, Ուլեանցին, առաջարկում է ցոյց տալ արհեստանոցի տեղը, ուր պատրաստել են կեղծ դրամները, և մի առ մի ասել իր ընկերների անուն-ազգանունները։

Ուլեանցը առաջնորդում է տանուտէրին և նրա հետ էլ մի քանի անձնաւորութեան ու գիւղից մօտ 8 վերստ հեռաւորութեան վրա գտնվող Մասաթիվ կոչված գոմահանդում, Միխակ Հօրօսեանի տանը, ցոյց տալիս արհեստանոցը։

Այդտեղ գտնված են մի գործիք (բուբլանոցի կաղապար) 40 ծակոտիքով, բաւականին քանակութեամբ արծաթ, պղինձ, արճիճ, լիստ (թիթեղանման) արծաթ, զանազան գործիքներ, ինչպէս օրինակ՝ խարտոցներ, ունելիքներ և այլն, 7 հատ փոքր շէշերով զանազան հեղուկներ։

Իսկ որպէս այդ գործին մասնակցողներ, Ուլեանցի ցուցմունքով ձերբակալված են՝ Միխակ Հօրօսեան (տանտէրը), Սուքիաս Տէր-Մելքիսեդէկեանց (գիւղական աշխատանքներով զբաղվող), Յով. Մեհրաբեան (արծաթագործ), Արմենակ Նորեկեան (գիւղական աշխատութեամբ զբաղվող), Շամիր Մեծ-Երիցեան և ինքը Ա. Ուլեանցը, որոնք բոլորն էլ երիտասարդ, այժմ գտնվում են Թիֆլիսի Մետեխի բանտում. քննութիւնը շարունակվում է։

Մօտ մի տարի առաջ Շնող է գալիս ալէքսանդրօպօլցի մի արծաթագործ, որի մօտ աշակերտ է մտնում Յովհ. Մեհրաբեանը, ու մնալով մօտ մի տարի, ալէքսանդրօպօլցին հեռանում է, իսկ աշակերտը մի առ ժամանակ զբաղվելով սովորած արհեստով՝ սկսում է նաև դրամանենգութիւն, ինչպէս տեսանք վերը։ Շնողեցի

—

Քութայիս, 14 սեպտեմբերի

Քաղաքագլխի թեկնածուներից մասնաւոր են անում և երիտասարդ ինժեներ Յ. Աւսարգսեանի վրա, որ ձայնաւորների ընտրութիւնների ժամանակ սպիտակ քուէների ահագին մեծամասնութիւն ստացաւ։

Ս. Նազարեան

Բ. ԴՈԼՈՒԽԱՆԵԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

—

«Баку» լրագիրը Բ. Դոլուխանեանի մարմնի ընդունելութեան նկարագրութիւնը տալիս է այսպէս.

«Սեպտ. 17-ին, համաձայն Կիսլովոդսկից ուղարկված հեռագրի, ցերեկ. ժամը 2 և 28 րօպէին հանգուցեալ Դոլուխանեանի մարմինը պէտք է հասնէր Բագու։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՓՈՂԸ

(Պատմուածք*)

—

Օրը ցուրտ էր, երկինքը մառախլապատ։ Ամպերն էին շարվել երկնքի շուրջը ու լուռ նայում էին վերևից այնպէս մռայլ ու մութ։

— Եղբայր իմ հարազատ, արև իմ, — գոռում էր մի երիտասարդ կին, մազերը փետելով։

— Վասիա, Վասենկա, իմ սիրելի Վասենկա, — գոռում էր, մազերը փետում, հեկեկում, լռում ու նորից գոռում. — Վասիա, Վասենկա, իմ սիրելի Վասենկա։

Դա էլ մի 65 տարեկան պառաւ կին էր, մէջքից կորացած, աչքերը խորն ընկած, քիթը ցցված։

Երկու կանայքն էլ գոռալով, հեկեկալով գնում էին առաջները ձգված լայն ճանապարհով, հետևելով մի ձիու, որը գլուխը առաջ քաշած, կամացուկ շարժվում էր, կարծես առանց զգալու այն բեռան ծանրութիւնը, որը ինքը քաշում էր, տանում…

Բեռը մի դագաղ էր, սպիտակ ներկած։ Դագաղի վրա դրված էին երկու պսակ, մէկը մեծ, միւսը՝ փոքր։ Դագաղում պառկած էր 17 տարեկան մի երիտասարդ՝ Վասիան։ Եւ ձին քաշում էր, տանում էր իր բեռը, որը սովորական բեռներից թեթև էր։

Նա գնում էր լուռ ու մունջ, երբեմն-երբեմն փռռացնելով, առաջը ձգված լայն ճանապարհով…

Եւ վերոյիշեալ երկու կանայք, մէկը երիտասարդ, միւսը՝ պառաւ, հետևում էին ձիուն…

Երիտասարդ կինը հանգուցեալի քոյրն էր, իսկ պառաւը՝ նրա տատը՝ մօր մայրը։

—

Սրանից մի ամիս առաջ, քաղաքի հիւանդանոցում պառկած էր Վասիան։ Նրա մօրեղբայր Պաւլուշան բերեց նրան հիւանդանոց։ Բժիշկը տեսաւ հիւանդին, նայեց, զննեց, ու հանեցին նրա սովորական շորերը, տարան լողարան, ապա հագցրին հիւանդանոցի երկայն շապիկն ու պառկեցրին։

Հիւանդանոցում պառկելը Վասիայի համար անհրաժեշտ էր։ Այնտեղ ամեն մի րոպէ կարող էին նրան բժիշկներն օգնութեան հասնել։ Սենեակը տաք էր, մեծ։ Իսկ ինչ պէտք է լինէր հիւանդի դրութիւնը, եթէ նա մնար տանը։ Առանց այն էլ ուժասպառ եղած՝ աւելի ևս կարող էր վատթարանալ։ Հիւանդութեան ծանր բեռը նա չէր կարող տանել։ Մանաւանդ մի աղքատ ընտանիքում, ուր գոյութեան կռիւը մարդուց կորզում է ամեն մի ուշադրութիւն, ամեն մի ջանք ու եռանդ, որը կարող է փայփայել ու շոյել հիւանդին. իսկ հիւանդին հարկաւոր է միշտ փայփայանք։

Եւ մօրեղբայր Պաւլուշան երեսին երեք անգամ խաչ հանեց, թաշկինակով սրբեց ճակատը, կառք վարձեց, հիւանդին նստեցրեց և նստեց ինքը կողքին ու եկան հիւանդանոց։

— Այստեղ կը բժշկեն, կառողջանաս, կը վերադառնաս տուն, — ասաց Պաւլուշան, երեսին նորից խաչ հանեց, սրբեց ճակատը լայն թաշկինակով, նորից կանգնեց հիւանդի մահճակալի առաջ, նայեց նրան, խաչակնքեց նրան ու հիւանդանոցից դուրս եկաւ։

Օրը 2—3 անգամ գալիս էին նրան այցելութեան կամ քոյրը, կամ մօրեղբայրը, կամ մօրաքոյրը, իսկ տատը, պառաւ տատը մինչև խոր գիշեր նրա մահճակալի առաջ կամ նստած, կամ կանգնած նայում էր նրա դէմքին, գլուխն օրօրում, նայում ու նայում… Հիւանդը երբեմն-երբեմն աչքերը բացում էր, նայում պառաւ տատին, նորից աչքերը փակում, մի հոգոց հանում ու ենթարկվում ինքնամոռացութեան։ Պառաւ տատը գլուխն օրօրելով, հոգոց հանելով գնում էր միւս հիւանդների մօտ, կանգնում էր նրանց մահճակալների առաջ, հարց ու փորձ էր անում նրանց առողջութեան մասին, երեսին խաչ էր հանում ու նորից մօտենում իր Վասիայի մահճակալին…

Այդպէս անցան օրեր ու շաբաթներ։ Հիւանդին անհրաժեշտ էր օպերացիա. հարցրին հիւանդին՝ թէ համաձայն է, արդեօք, որ իրան օպերացիա անեն. նա համաձայնվեց։

Շաբաթ օրը, ժամը 12-ին, հիւանդին բոլորովին մերկացրին, պառկեցրին օպերացիօն դահլիճում, առան դանակը, ու սկսվեց կռիւը…

Մի ժամից յետոյ Վասիան բոլորովին ինքնամոռացութեան ենթարկված՝ պառկած էր իր մահճակալի վրա։

Նա բոլորովին լուռ էր, աչքերը փակ, միայն երբեմն-երբեմն մի հոգոց էր հանում, գլուխը ցնցում ու նորից ենթարկվում ինքնամոռացութեան։ Պառաւ տատը կանգնած մահճակալի առաջ՝ լուռ նայում էր հիւանդին, երեսը խաչակնքում ու գլուխն օրօրում։

— Փառք քեզ, Աստուած, ստեղծող արարիչ, 1—2 շաբաթ միայն կը մնայ Վասիաս հիւանդանոցում, յետոյ, բոլորովին ողջ-առողջ, կը գայ տուն։

Ու յոյսերի պայծառ պատկերը պառաւի կնճռոտ դէմքի վրա երբեմնակի դրոշմում էր իր դրոշմը… Եւ երբեմնակի նրա դէմքի վրա երևում էր ուրախութեան ժպիտը…

— Նա կառողջանայ… կը գայ տուն… ու… Եւ որչափ երջանիկ է լինելու ինքը…

Վասիայի օպերացիան վերջացել էր, միայն պէտք էր մնալ հիւանդանոցում ոչ պակաս մի-երկու շաբաթ, որպէսզի օպերացիայի ենթարկված տեղը կարողանար մոտենալ իր սկզբնական դրութիւնը. նրանից յետոյ բոլորովին ազատ է…

Շատ չանցաւ, մի երեք թէ չորս օր, հիւանդը ուշքի եկաւ. նա սկսեց կամաց-կամաց ուտել, նայել ներկայ գտնվողներին, մինչև անգամ նրա դէմքին երբեմնակի փայլում էր ուրախութեան ժպիտը։ Քոյրը, մօրեղբայրը, մօրաքոյրը, պառաւ տատը, բոլորը միասին շարված հիւանդի մահճակալի առաջ, տօն և կիրակի օրերը, լուռ ու մունջ նրա դէմքին էին նայում, և քանի հիւանդի դէմքին երևում էր ուրախութեան ժպիտի մի նշոյլ, բոլորն էլ գլուխներն սկսում էին օրօրել և նրանց ուրախութեանը վերջ չէր լինում։

— Փառք քեզ, Աստուած, — շշնջում էին բոլորը միասին ու երեսներին խաչ հանելով գլուխները իջեցնում ցած…

Եւ պատահում էր, որ պառաւը ուրախութեան գագաթնակէտին հասած՝ կամացուկ մրմնջում էր՝ «Վաս…սեն…», և դեռ բերանից վերջին տառերը բաց չը թողած՝ իսկոյն սկսում էին նրա թևից, փէշից քաշել, ստիպում էին ձայն ծպտուն չը հանել, որպէսզի հիւանդի հանգստութիւնը չը խանգարվի։

Եւ այդպէս կանգնած՝ երկու-երեք ժամ հիւանդի մահճակալի առաջ, պառաւ տատը, քոյրը, մօրեղբայրն ու մօրաքոյրը լուռ նայում էին հիւանդին ու անհամբերութեամբ սպասում նրա հիւանդանոցից դուրս գալուն, և մի անգամ էլ նայում էին հիւանդին, ապա իրանց երեսներին խաչ էին հանում ու հիւանդանոցից դուրս գալիս… Եւ մինչև տուն հասնելը՝ ամբողջ ճանապարհին նրանց խօսակցութեան առարկան միայն Վասիան էր։ Մէկը գտնում էր, որ օպերացիայից յետոյ նրա դէմքի գոյնը փոքր-ինչ լաւացել է, միւսը՝ թէ աչքերը բոլորովին խորն են ընկել. և այդպէս՝ կարծիքները կարծիքներին հետևելով՝ գալիս էին տուն ու մինչև կէս գիշեր խօսում ու խօսում, մինչև որ քունը նրանց թմբկոխում էր…

Իսկ վաղ առաւօտեան, պառաւ տատը, փայտը ձեռքին, ռմբռմբալով, դուրս էր գալիս տնից, կանգնում էր փողոցի ծայրին, երեսին մի քանի անգամ խաչ էր հանում ու քայլերն ուղղում հիւանդանոց։

Պատահում էր, որ ալախինները, որոնք տնից գնում էին բազար օրվայ պաշարը գնելու, հանդիպում էին պառաւին, սովորական բարի-լոյսն էին մաղթում ու առաջ անցնում։ Պառաւ տատը նրանց կանգնեցնում էր, պատմում էր, որ այժմ Վասիայի առողջութիւնը լաւ է, օպերացիան աջող է վերջացել, որ ինքը այժմ գնում է հիւանդանոց Վասիային տեսնելու, որ երէկ և Կատիւշան է այցելել Վասենկային, ու պատմում էր, երեսին խաչ հանում, անցնում առաջ, գնում առաջը ձգված լայն ճանապարհով դէպի հիւանդանոց։ Եւ շատերն էին նրան ճանաչում, նրան, պառաւին, շատերն էին խորհուրդ հարցնում, նրա առողջութիւնից խօսում, ու երեսներին խաչ հանելով առաջ անցնում… Հիւանդանոցի դռնապաններն էլ էին նրան ընտելացել, նրան «տանու» մարդ էին համարում ու վաղ առաւօտ հիւանդանոց մտնելը նրան չէին արգելում։ Մտնում էր հիւանդանոց, երեսին մի քանի անգամ խաչ էր հանում, մօտենում էր լայն կորրիդորում մեծ սենեակում պառկած հիւանդներին, բոլորին էլ գլուխ էր տալիս, կամաց-կամաց մօտե-

*) Այս պատմուածքի ռուսերէն թարգմանութիւնը տպված է «Весь Міръ» շաբաթաթերթում։ Թարգմանել է յայտնի ռուս բանաստեղծուհի և թատերագիր Ի. Գրինեվսկայա։

«Արդէն ժամը 2-ի մօտերը կայարանի առաջասրահի վրա ժողովվել էր բազմաթիւ հասարակութիւն, որի մէջ աչքի էին ընկնում Թաղման կարգադրիչ մասնաժողովի անդամները Զաւէն վարդապետի առաջնորդութեամբ, Մարդասիրական Ընկերութեան վարչութեան անդամները, հայ դպրոցների ծխական հոգաբարձութեան անդամները և այլն։

«Մի փոքր ուշ՝ կայարան եկան Բագուի քաղաքապետ գնդապետ Պ. Մարտինովը, քաղաքագլուխ Րաէվսկին, քաղաքային վարչութեան անդամները in corpore, համարեա բոլոր իրաւաբանները՝ հայ և մահմէդական, Բագուի ոստիկանապետ ռոտմիստր Նազանսկին, նրա օգնական Կաղիէշվիլին, Բագուի Կուլտուրական Միութեան ներկայացուցիչները, Բագուի հասարակութեան շատ ներկայացուցիչներ, նաւթարդիւնաբերողների համագումարի խորհրդի համարեա ամբողջ կազմը, բօրսային կոմիտէտի և ուրիշ շատ ընկերութիւնների և հաստատութիւնների ներկայացուցիչներ։

«Իսկ առաջուց կայարանի առաջի հրապարակի վրա ժողովվել էր մեծ ամբոխ. «Սօուչաստնիկ» նաւթահանքի 200 բանւորները կէսօրին թողին աշխատանքները և եկան դիմաւորելու սիրելի Բօղդան Մօսէիչի մարմինը։ Գնացքի գալու րօպէին կայարանի առաջասրահի վրա ժողովվածների թիւը կարելի էր հաշւել 1000։

«Գնացքն ուշացաւ $1^{1}/_{4}$ ժամ։ Եւ երբ լըսվեց գնացքի սուլոցը և նկատվեց շոգեմեքենայի ծուխը, բոլորն էլ գլուխները մերկացրին։ Դանդաղ մօտեցաւ գնացքը և կանգնեց երկրորդ գծի վրա. ամբոխը գրոհ տուեց դէպի այն վագոնը, ուր դրված էր հանգուցեալի դագաղը։

«Մարմինն ուղեկցում էր Դօլուխանեանի քրոջ-որդի Վ. Սարուխան-Բէկը։

«Երբ վագոնի ծանր դռները բացվեցին, ցինկով ծածկված դագաղը վերցրին Թաղման կարգադրիչ մասնաժողովի, Մարդասիրական Ընկ. վարչութեան և ծխական հոգաբարձութեան անդամները, որոնք յանձնեցին նաւթահանքի բանւորներին. վերջինները ցանկութիւն էին յայտնել դագաղը տանել ձեռքերի վրա։

«Առաջասրահի վրա Զաւէն վարդապետը հայ հոգևորականութեան հետ հոգոց կարդաց։

«Այստեղից մարմինը ձեռքերի վրա դուրս բերվեց կայարանի հրապարակը։ Սգերթը դիմեց Վօկզալնայա փողոցով։

«Օրինակելի կարգ ու կանոնը ոչ մի տեղ չը խախտվեց։ Դագաղը անցնելով գլխաւոր փողոցներով տարվեց հանգուցեալի բնակարանը՝ Գորչակովայա փողոցը։

«Սգերթի ժամանակ Տելեֆոննայա և Տօրգօվայա փողոցների վրա բոլոր հայերի և մահմէդականների խանութները փակ էին։ Փողոցների երկու կողմերում կանգնած էր բազմաթիւ ժողովուրդ գլուխները բաց։

«Հանգուցեալ Բ. Մ.-ի դագաղին ուղեկցեցին մինչև բնակարան մահմէդական և հայ հասարակութիւնների շատ ներկայացուցիչներ և մահմէդական ու հայ բանւորական խմբեր»։

—

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի դիւանը հեռագրում է Թաղման կարգադրիչ մասնաժողովին.

«Նորին Սրբութիւնը հանգուցեալ Բօղդան Դօլուխանեանի թաղմանը ներկայացուցիչ նշանակեց Անանիա արքեպիսկոպոսին։ Հանգուցեալի մարմինը թոյլատրված է թաղել նորակառոյց Թադէոս և Բարթուղիմէոս եկեղեցու գաւթում»։

—

Հայոց Մարդասիրական Ընկերութիւնը և «Баку» լրագրի խմբագրութիւնը Թիֆլիսի քաղաքագլխի պաշտօնակատար Ալ. Խատիսեանից ստացան հետևեալ հեռագիրը.

«Ընդունեցէք իմ խորին ցաւակցութիւնը արժանաւոր հասարակական գործիչ Բօղդան Մօիսէիչ Դօլուխանեանի մահվան առիթով։ Ալեքսանդր Խատիսեան»։

—

Բագուի Կուլտուրական Միութիւնը թաղմանը ներկայացուցիչներ է ընտրել բժ. Մամիկոնեանին, Վ. Բաշալեանին, Խիզանեանին, Գ. Յակոբջանեանին և Ստեփանեանին։

—

Կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին, Թիֆլիսի Վանքի եկեղեցում, պատարագից յետոյ, տեղի ունեցաւ հոգեհանգիստ հանգուցեալ Բ. Մ. Դօլուխանեանի յիշատակին։ Հոգեհանգստից առաջ Թիֆլիսի առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոս խօսեց դամբանական, որով հանգուցեալին գրուատեց իբրև անկեղծ հասարակական գործչի, շիտակ և եկեղեցասէր հայի։ Սրբազանը շեշտեց հանգուցեալի եռանդը և օրինակելի գործունէութիւնը կարիքաւորներին օգնելու գործի մէջ, մանաւանդ հայ-թիւրքական ընդհարումների շրջանում։ Հոգեհանգստին ներկայ էին մամուլի և հասարակական հաստատութիւնների ներկայացուցիչներ և հանգուցեալի յիշատակը յարգողների մեծ բազմութիւն։

ՄԵՆՇԻԿՕՎԻ ՅԱՅՏՆԱԾՆԵՐԸ ԻՐ ՄԱՍԻՆ

—

Մօտ ժամանակներս պարզվեց, որ ոմն Մենշիկօվ, որը երկար տարիներ ծառայել է ոստիկանական դեպարտամենտում և Ռուսաստանի ու Ֆինլանդիայի երկու գլխաւոր քաղաքների պահնորդական բաժանմունքներում, իր պաշտօնավարութեան ընթացքում աննկատելի կերպով հաւաքելով մեծ քանակութեամբ գաղտնի փաստագրեր, որոնք վերաբերում են ոստիկանական դեպարտամենտի գաղտնի գործունէութեան, անցել է արտասահման և սկսել է մերկացումներ անել։

«Р. С.» լրագրում տպագրված է նոյն լրագրի թղթակցի հետևեալ խօսակցութիւնը այդ նախկին պաշտօնեայի հետ։

«Մենշիկօվն ասում է.

«— Երբ ես սկսեցի անձամբ յարաբերութեան մէջ մտնել յեղափոխականների հետ, այն ժամանակ ես յայտնեցի նրանց պրօվօկատորների անունները։ Սկզբում ես կապ էի պահպանում սօցիալիստ-յեղափոխականների հետ, յետոյ, մի քիչ ուշ, ինձ աջողվեց յարաբերութեան մէջ մտնել «Բունդի», սօց.-դեմօկրատների և հայկական ու լեհական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչների հետ։ Ես նրանց բոլորին յայտնում էի այն պրօվօկատորների անունները, որոնք կարող էին վնասել նրանց ձեռնարկած այս կամ այն գործին։

«— Նրանց թիւը մեծ է,—հետաքրքրվեցի ես։

«— Մօտ 350 հոգի։ Դրանցից 100-ի անունները յայտնել եմ սօց.-դեմօկրատներին, Բունդով հանդերձ. 25-ինը սօց.-յեղափոխականներին, 75-ինը լեհական կուսակցութիւններին, իսկ կովկասեան կազմակերպութիւններին՝ 46-ի անունները։ Բացի դրանից, առանց մատնանշելու թէ ինչ կուսակցութիւնների են պատկանում, ես տուել եմ 68 անուններ, որոնք տպագրվել են «Յեղափոխական Մտքի» զանազան համարներում, զանազան պրօվօկատորների 25-ի անունները էլ յայտնել եմ նրանց, որոնց այդ հարկաւոր էր իմանալ։

«—Ինչի՞ց էք ուզում սկսել ձեր յետագայ գործունէութիւնը։

«— Ես մտածում էի լրագրական յօդուածների հետ զուգընթաց լոյս ընծայել նախ և առաջ «Հարտինգի, Շատաեվի և Ռաչկովսկիի զեկուցումները», այս գիրքը բոլորովին պատրաստ է տպագրութեան համար։ Յետոյ, երկրորդ հերթին, ես պատրաստել եմ մի մեծ աշխատանք, այսպէս ասած՝ «Ռուս ազատագրական շարժման սև գիրքը», պրօվօկացիայի և պրօվօկատորների մասին։ Ես հաւաքել եմ յատկապէս այն նիւթերը, որոնք վերաբերում են վերոյիշեալին, և իմ մօտ կազմվել է մի պատկառելի պրակ, որի մէջ ամփոփված են պրօվօկատորների՝ վարչութեան ներկայացրած զանազան տեսակ զեկուցագրերը, նամակները, նրանց ստացած վարձի ստացագրերը և այլն։ Այս նիւթերը առանձնապէս պէտք կը գան, եթէ պրօվօկատորներից որևէ մէկը դատի ենթարկվի, որովհետև միշտ հեշտ չէ լինում համոզել դատաւորներին առաջադրելով լոկ անուղղակի փաստեր. բայց, ի հարկէ, երբ դուք կը ներկայացնէք պաշտօնական փաստաթղթեր, այն ժամանակ շուտ կընդհատվեն թէ խօսակցութիւնները և թէ ընդդիմութիւնը։

«— Շատ անուններ կան ձեր «Սև գըրքում»։

«— Այո, մօտ երեք-հազար։ Մի զարմանաք և մի սարսափէք. չէ՞ որ այս ցուցակը կազմված է Շիրվուդ «Յածօգիրից» սկսած։ Այնուամենայնիւ ես պիտի ասեմ, որ XIX դարի առաջին կիսում նրանց թիւը 10-ից աւելի չէ, 99 տոկոսը վերաբերում է վերջին 25 տարվան։ Ոչ բոլորը, ի հարկէ, «գործում են» յեղափոխական շարքերում։ Շատերը սպանված են կամ մեռել են, շատերն էլ հեռացել են իրանց գործունէութիւնից և սկսել են զբաղվել աւելի շահաւէտ գործերով։ Յամենայն դէպս այս ցուցակը տխուր մտածութիւնների տեղիք կը տայ, որովհետև նա պարունակում է իր մէջ հասարակական աչքի ընկնող դիրք գրաւած շատ անձնաւորութիւնների անուններ. այս ցուցակում դուք կը գտնէք ամեն դասի և զբաղմունքի մարդկանց անուններ, սկսած անգրագէտ և կիսագրագէտ բանւորներից և վերջացած ինտելիգենտ զբաղմունքների մարդկանցով (գրականագէտներ, բժիշկներ, երդ.-հաւատարմատարներ)։ Երրորդ պրակը կազմում է այսպէս կոչված «Ոստիկանական դեպարտամենտի լրագիրը»։ Այս հրատարակութիւնը պիտի պարփակի իր մէջ հարուստ պատմագրական նիւթ, 1903—5 թուականների դէպքերին վերաբերող։ Բոլորից վերջը ես կը հրատարակեմ իմ մեմուարները։ Ես իմ պաշտօնավարութեան ամբողջ ընթացքում տեսել եմ և իմացել շատ հետաքրքրական և խրատական բաներ։ Իմ մօտ կուտակվել են բաւականաչափ պատմական նիւթեր. այդ աչքի առաջ ունենալով՝ պատրաստում եմ լոյս ընծայել այն մասը, որը արդէն մշակել եմ, «Ազատագրական շարժման օրագիրը» խորագրով։ Այդպիսի աշխատութիւն չը կայ գրականութեան մէջ, եթէ չը հաշւենք Բուրցեվի «Հարիւր տարվայ ընթացքում» ժողովածուն։ Ես կարծում եմ, որ իմ աշխատութիւնը հետաքրքրական կը լինի ոչ միայն հասարակական լայն շրջանի համար, որովհետև նրա համար նիւթեր ժողովելիս ես կարողացել եմ օգտվել այնպիսի աղբիւրներից, որոնք անմատչելի են իւրաքանչիւր ռուս քաղաքացու համար, ինչ տեսակ գիտական աստիճան էլ որ ունենայ նա։ Ես չէ՞ որ հնարաւորութիւն եմ ունեցել թափանցելու ոստիկանական դեպարտամենտի և պահնորդական բաժանմունքների արխիվները, որոնց մէջ որակով և քանակով չափազանց հարուստ նիւթեր են պահպանվում։ Ես, օգտվելով իմ պաշտօնական դիրքից, կազմել էի անլեգալ հրատարակութիւններից ոչ այնքան վատ մի գրադարան. դուք կը գտնէիք այնտեղ թռուցիկներ և բրօշիւրներ։ Այժմ ես շատ զգոյշ եմ և պահում եմ մօտս ընթացիկ աշխատանքի համար միայն ամենաանհրաժեշտը։ Ամենաարժէքաւորը իմ մօտ՝ պահպանվում է բաւականին վստահելի տեղում, իսկ աւելի կարևոր փաստաթղթերը ունեն իրանց պատճէնները, որոնք պէտք կը գան, եթէ բնագիրների հետ որևէ դժբաղդութիւն պատահելու լինի»։

ԽՈԼԵՐԱ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽ

—

✦ Սեպտեմբերի 21-ին Թիֆլիսի խոլերային բարակներում մնում էր 1 հիւանդ. ցերեկով բարակները տարվեց խոլերայի կասկածելի նշաններով մի մարդ, որ նոր էր եկել Բօրչալուի գաւառից։ Երէկ հիւանդացաւ 1-ը, մեռաւ 1-ը։ Այժմ մինչև սեպտ. 20-ի առ. ժամը 9-ը մնում են հիւանդ 2 հոգի։

✦ Ոստիկանական տեղեկութիւնների համաձայն հիւանդացան սեպտ. 18-ին խոլերայի նշաններով. 1) Բէհբութեան փող. № 34 տանը Թիֆլիսեցի Իվան Սիրազոնովը՝ 39 տարեկան (առևտրական) և 2) Կուրնայա փողոց № 6 տանը Նիկիտ Կարապետեան՝ 60 տարեկան։

18 սեպտեմբերի

Պետերբուրգ.—Մի շաբաթում հիւ. Կարսում 14, մեռ. 8, Կարսի շրջանում հիւ. 28, մեռ. 9, Կիևի նահ. հիւ. 325, մեռ. 144, Սամարայի նահ. հիւ. 783, մեռ. 356, Տաւրիկեան նահ. հիւ. 72, մեռ. 36, Տամբօվի նահ. հիւ. 169, մեռ. 86, Խերսօնի նահ. հիւ. 98, մեռ. 44.

Օրվայ մէջ մայրաքաղաքում հիւ. 20, մեռ. 9, մնում են 396 հոգի։

Օդեսա.—Չորս օրվայ մէջ ժանտախտով հիւանդացան 6, մեռան 3։

19 սեպտեմբերի

Պետերբուրգ.—Օրվայ մէջ հիւանդացան 14, մեռան 2, մնում են 382։

Մի շաբաթում Վօրօնէժի նահ. հիւ. 123, մեռ. 40. Օդեսայում հիւ. 11, մեռ. 6։ Որոշվել է փակել գաւառում խոլերային կայանները և արձակել սանիտարական խմբերին համաճարակը վերջանալու պատճառով։

Օդեսա.—Ժանտախտի դէմ մաքառող բիւրօն, քննելով Օդեսայից մեկնողների անցագրերը կնքելու մասին եղած առաջարկութիւնը, որոշեց, նկատի առնելով մի քանի անխուսափելի դժուարութիւնները, միջնորդել, որպէսզի կնիքներ դրվեն երկաթուղային և նաւային տոմսակների վրա։ Որոշվեց հակաժանտախտային մասնաժողովին յանձնել համալսարանի ռեկտորի առաջարկութիւնը այն մասին, որ ժանտախտի դէպքերի քննութեան ժամանակ գործակցութեան հրաւիրվեն նաև համալսարանական կլինիկաները։ (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսից նշանակված քննիչ Մատթէոս վարդապետը քննութեան ենթարկեց նաև Թիֆլիսի թեմի վիճակային կոնսիստորիայի գործերը։ Հայր սուրբը կոնսիստորիայի գործավարութիւնը գտաւ կարգին տարված, սակայն գանձարկղի հաշիւները քննելիս երևան հանեց 2000 ր. պակասորդ գումար։ Այդ մասին քննիչ հայր սուրբը զեկուցեց առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոս Սաթունեանին, որ անմիջապէս իր մօտ կանչեց գանձապահ Մեսրոպ ք. Տարէլեանին և բացատրութիւն պահանջեց։ Լսելով տէր-հօր բացատրութիւնները՝ թէ այդ հաւանօրէն թիւրիմացութեան արդիւնք պէտք է լինի, մի առաջարկութեամբ յանուն կոնսիստորիայի սրբազանը կարգադրեց հեռացնել Տարէլեան քահանային գանձապահի պաշտօնից և, համաձայն նրա խնդրքի, տալ բոլոր մատեանները, որպէսզի նա մի շաբաթվայ ընթացքում հնարաւորութիւն ունենայ պարզել երևան հանած պակասորդը, իսկ հակառակ դէպքում օրինական ճանապարհով առնել նրանից յիշեալ գումարը։

✦ Այսօր, Բօրսայի դահլիճում, երեկոյեան ժամը 8-ին տեղի կունենայ «Alliance française»-ի երեկոյթը։ Սէնթ-Մարի կը դասախօսէ նշանաւոր բանաստեղծ Ալֆրեդ դը Միւսէյի մասին, որից յետոյ տեղի կունենայ ընդհանուր զրոյց նրա գրուածքների, կեանքի և գաղափարների մասին։

✦ Մինչև օրս նորակոչ զինւորացուների քննութեան տեղը քաղաքային վարչութեան զինւորակոչութեան ատեանն էր և Պուշկինեան գրադարանի շինութիւնը։ Այժմ հարց է յարուցված հոկտ. 15-ին ցուցակների ստուգութիւնը և 16-ին՝ վիճակահանութիւնը կատարել Թիֆլիսի գաւառական զինւորական պետի շինութեան մէջ, իսկ բժշկական հետազօտութիւնը՝ քաղաքային զինւորակոչական ատեանի մէջ։

✦ Երեք օր առաջ Թիֆլիսի քաղաքային ինքնավարութիւնը մասնաւոր բանկերից մինում կնքեց 45,000 րուբլու փոխառութիւն և վճարեց 4-րդ օբլիգացիոն փոխառութեան տոկոսները։

✦ Սեպտեմբերի 20-ից անմիջական հաղորդակցութիւն հաստատվեց Թիֆլիս-Բալաջարի-Մօսկվա՝ Կօզլօվի և Վօրօնէժի վրայով։

✦ Գերմանացի ինժեներ Լինդլէյը Ծալկայից Թիֆլիս ջուր բերելու մասին միայն մի նախագիծ կազմելու համար պահանջ է դրել իբրև վարձատրութիւն տալ 16,000 ր.։

✦ Կովկասեան կայս. Բժշկ. Ընկերութեան անդամների հերթական նիստը նշանակված է հոկտեմբերի 1-ին Թիֆլիսում։ Այդ նիստում, բացի զեկուցագրերի ընթերցումից, ցոյց կը տրվեն այն առողջացած հիւանդները, որոնց վրա գործադրվեց Էրլիխի «606» պրեպարատը։

✦ Հինգշաբթի, սեպտ. 23-ին, նշանակված է Թիֆլիսի առևտրական և արդիւնաբերական հաստատութիւնների ներկայացուցիչների միացեալ նիստը՝ ծառայողների նորմալ հանգստի պարտադիր կանոններ մշակելու համար։

✦ Կիրակի օրը Թիֆլիսի քաղ. վարչութեան ձայնաւորների և իշխանութեան ներկայացուցիչների ներկայութեամբ օծվեց Հաւլաբարի քաղաքային գիմնազիայի նոր կառուցված շինութիւնը։

✦ Ինժեներ Ստարօվսկին թոյլտւութիւն է ստացել երկաթուղի կառուցանել Աստարայից Լէնքօրան։

✦ Հանգուցեալ Իլիա Ճավճավաձէի գերեզմանի վրա դրվելիք արձանը, որի նախագիծը կազմեց քանդակագործ Նիկօլաձէն, արդէն բերված է Թիֆլիս։

✦ Կիրակի, սեպտ. 19-ին, Քաշվէթի եկեղեցում, քաղաքային դպրոցների աշակերտ-աշակերտուհիների նախաձեռնութեամբ, կայացաւ հոգեհանգիստ հանգուցեալ քաղաքագլուխ իշխ. Վ. Ն. Չէրքէզովի յիշատակին։ Ներկայ էին քաղաքագլխի պաշտօնակատար Ալ. Խատիսեան, քաղ. վարչութեան անդամները, մի քանի ձայնաւորներ և խուռն բազմութիւն։

✦ Թիֆլիսի նահանգական բանտի նոր շինութեան կառուցման աշխատանքները արագութեամբ առաջ են գնում։

✦ Երևանում խոլերան վերջացաւ։

✦ Քութայիսի քաղաքագլխի պաշտօնի համար, «Н. Р.»-ի ասելով, խօսում են քաղաքագլխի պաշտօնակատար Գվէլէսիանի մասին։

✦ Նիկօլաէվի երկաթուղագծի Նովօբիչէի կայարանում ստացվեցին մի քանի խոզեր. վագոնը բանալու ժամանակ գտնվեց մի մարդու գլուխ։ «Б. В.»-ի ասելով, կարծում են, որ խոզերը ճանապարհին կերել են իրանց ուղեկցին։ Կատարվում է քննութիւն։

✦ Լ. Տօլստօյը դարձեալ հրաժարվել է ստանալ Նօբէլեան մրցանակի կէսը, որ յատկացված էր նրան։

✦ Պետերբուրգից ուղարկված երկաթուղային քննիչ մասնաժողովը, գալով Թիֆլիս, դիտեց անդրկովկասեան երկաթուղիների բոլոր արհեստանոցները։

✦ Սեպտեմբերի 18-ին Բագուի Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան նաւթահորում, Սուրախանում, սկսեց ֆօնտան խփել։ Ֆօնտանը անընդհատ խփեց առ. ժամը 10-ից մինչև երեկոյ՝ տալով մաքուր նաւթ մօտ 70,000 պուդ։ («Б.»)

✦ Բագւում այս օրերս 5-րդ քաղ. ռուս.-թաթարական դպրոցի կառավարիչը արիւնաքամ ծեծել է նոյն դպրոցի աշակերտ Նաջաֆ Ալի Բեազիմովին։ Այս վայրենի դէպքի մասին կազմված է բժշկական արձանագրութիւն։

✦ Ալեքսանդրօպօլի Արղութեան դպրոցի հոգաբարձական խորհուրդը ներկայումս զբաղված է 40-ամեայ յօբելեանի տօնակատարութեան նախապատրաստական աշխատանքներով և ծրագրի մշակումով, որ պէտք է ներկայացվի Նորին Սրբութիւն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին։ («Ախ.»)

✦ Ալեքսանդրօպօլում տարածված է (ժողովրդական բառով) «Չըծարիկ» կոչված հիւանդութիւնը, որ շատ թեթև տեսակն է երեխաների սպեցիֆիկ հիւանդութիւնների մէջ։ («Ախ.»)

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

✦ Սեպտեմբերի 18-ին ոստիկանութիւնը ձերբակալեց աքսորականներ Թիֆլիսեցի Կօնստանտին Եփրեմօվին և Քութայիսեցի Միխայիլ Գուրգվանիձէն։ Նոյն օրը կալանաւորվեց փախստական զինւոր Իվան Գօկաշվիլին, որ ուղարկվեց զինւորական պետին։

✦ Սեպտեմբերի 19-ին Սիօնի փողոցում քաղաքապահը նկատեց, որ փողոցով անցնող Խօբա Զիխիշվիլիից (կին) ընկաւ «բուլդօկ» սիստեմի ատրճանակ։ Քաղաքապահը ձերբակալեց կնոջը և տեսաւ, որ նա թոյլատրող վկայական չունի։

✦ Սեպտեմբերի 18-ին և 19-ին քաղաքի զանազան մասերում ոստիկանութիւնը և զինւորական պահակախմբերը կատարեցին շուրջկալներ և ձերբակալեցին շատ անգործ և անանցաթուղթ մարդկանց։

✦ Սեպտեմբերի 19-ին Վարդիսուբանի փողոցում, № 4 տանը, փոխ-գնդապետ Կօնստանտին Բէգիևի բնակարանի դուռը կոտրելով դռնապան Վանօ Բայտաշվիլին գողացել է 324 րուբլու զանազան իրեր։ Յանցագործը կալանաւորված է։

✦ Ալեքսանդրօպօլցի Մամիկոն Ալեքսանդրեանցը յայտնեց խուզարկու ոստիկանութեան պետին, որ նրա մանուֆակտուրային խանութից, որ գտնվում է Մեծ Մանգլիսում, յուլիսի լոյս 22-ի գիշերը գողացել են 1,500 րուբլու ապրանք և որ այդ գողութեան մէջ նա մեղադրում է իր գործակատար Աղասի Ասմարեանին և նրա ընկերներ Հայկ Տրդատեանին և Մկրտիչ Վարդիկեանին։ Ալեքսանդրեանցի ասելով, Ալեքսանդրօպօլի պրիստաւը ձերբակալել է Ասմարեանին, որը և խոստովանել է իր յանցանքը և յայտնել, թէ իր ընկերները փախել են և ապրում են Թիֆլիսում։ Սեպտ. 16-ին խուզարկու ոստիկանութեան գործակալները կալանաւորեցին յիշեալ Վարդիկեանին և Տրդատեանին (կօշկակար)։ Խուզարկութեան ժամանակ ձերբակալվածների բնակարաններում գտնվեց գողացված ապրանքի մի մասը։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Հաճելի տպաւորութիւն ստացանք շաբաթ, սեպտեմբերի 18-ին, Զուբալովի Ժողովրդական Տանը հայկական սեկցիայի թատերասէրների խմբի ներկայացրած «Դօն-Պիէտրօ Կարուզօ» 1 գործ. դրամայից։

Առաջին անգամն էինք տեսնում յիշեալ պիէսը և գուցէ աւելորդ չը նկատվի, եթէ մենք ևս մեր անձնական տպաւորութիւնները հաղորդենք այս անգամ։

Երեք հոգի են գործող անձինք, սակայն երեքն էլ կեանքի հարազատ արտայայտութեան որոշ տիպեր են։ Դօն-Պիէտրօ ծերունին իր մէջ մարմնացնում է կեանքի բողոքող անդամին, որ էլ աւելի աննախանձելի պայմաններում իր միակ մխիթարութիւնը գտնում է ալկօհօլի մէջ... Եւ անգամ իր միակ դուստր Մարգարիտին դեռահաս հասակի է հասցնում միանգամայն

նում էր նրանց, որոնք քնած էին, նայում էր նրանց դէմքին, որոնք արթուն էին, մօտենում էր նրանց, կամացուկ հարցնում առողջութեան մասին, ապա իր Վասիայի վերաբերեալ հարցեր էր տալիս, թէ «արդեօք գիշերը քնե՞լ է, արդեօք ոչինչ չէ՞ պատահել գիշերը»... Պառաւին համարեա բոլորն էլ ճանաչում էին։ Որը պատասխանում էր նրան, որը աչքերը փակում, որը գլուխը վերմակով ծածկում, և պառաւը կամացուկ մօտենում էր Վասիայի մահճակալին, նայում էր նրա դէմքին ու նստում կողքին։

Բժիշկներն էլ էին նրան ընտելացել։ Հէնց որ բժիշկը կը մօտենար հիւանդներին, պառաւը իսկոյն նրա առաջը կը կտրէր, հարց ու փորձ կանէր, թէ արդեօք էլի երկա՞ր ժամանակ է պառկելու հիւանդանոցում իր Վասիան, արդեօք հիւանդութիւնը ժամանակի ընթացքում չէ՞ նորոգվելու, և լսելով բժշկի պատասխանները, երեսին խաչ էր հանում, գլուխը օրօրում ու մօտենում էր Վասիայի մահճակալին։

Հինգշաբթի առաւօտեան պառաւ տատը մտաւ հիւանդանոց. սովորական բարևները տալով հիւանդներին՝ նա մօտեցաւ Վասիայի մահճակալին։ Վասիայի աչքերը փակ էին։ Դէմքը նիհար, գունատ։ Պառաւը աւելի մօտեցաւ նրան, ականջը մօտեցրեց նրա կրծքին ու մի վայրկեան յետ քաշվեց։

— Տատի, մի մօտենար նրան, թո՛ղ, գուցէ քնած է,—դարձաւ պառաւին Վասիայի կողքին պառկած հիւանդը։

— Ոչ, ոչ,—պատասխանեց պառաւը ու մօտեցաւ Վասիայի հարևանին.—այսօր կարծես Վասիայի գոյնը երեկվանից վատացել է. գիշերն ինչպէս է քնել, գուցէ տեսած լինես,—հարցրեց պառաւը։

— Է՛, ամբողջ գիշերը չէ քնել խեղճը, մահճակալում այս ու այն կողմ է ընկել ցաւից. դէ, տատի, մի մօտենար նրան, թո՛ղ, թող, գուցէ այժմ քնէ,—ասաց Վասիայի հարևանը ու երեսը շրջեց միւս կողմը։

— Տէր Աստուած, ամենակալ արարիչ, Յիսուս-Քրիստոս,—մրմնջաց պառաւը,—ախր այս գիշերվայ երազս...—ու մօտեցաւ Վասիայի մահճակալին։

— Ըը՜ը՜...ըը...—մի սրտամաշ ձայն դուրս թռաւ այդ րօպէին հիւանդ Վասիայի բերանից.—ըը՜ը՜...ըը...—կրկնվեց այդ ձայնը, ու հիւանդը մի վայրկեան աչքերը բանալով նայեց շուրջը ու նորից աչքերը փակեց, ենթարկվելով ինքնամոռացութեան...

Պառաւը դուրս թռաւ հիւանդանոցի սենեակից դէպի հիւանդանոցի գրասենեակը, ուր հերթապահ բժիշկը սպասում էր իր յաջորդին։

— Բժիշկ,—բացագանչեց պառաւը, դողդողալով,—Վասիայիս դրութիւնը վատթարացել է. եկ, տես, տես նրան։

Բժիշկը դուրս եկաւ գրասենեակից և պառաւի հետ միասին մտաւ սենեակ ու մօտեցաւ Վասիայի մահճակալին։

— Ըը՜ըը՜... ըը՜...—շշնջում էր Վասիան, մի վայրկեան աչքերը բացում, նայում շուրջը, նորից փակում աչքերն ու ինքնամոռացութեան ենթարկվում...

Երկու օր միայն տևեցին երիտասարդ Վասիայի տանջանքները։ Երեկոյեան ժամը 6-ին նա աչքերը փակեց, ու անսահման յաւիտենականութեան գիրկը կլանեց նրան...

Նա ննջեց, անցաւ մի այլ աշխարհ, որտեղից էլ չեն վերադառնում...

Պառաւ տատն էր առաջինը, որ տեսաւ մի երիտասարդ կեանքի կռիւը մահվան դէմ... Յետոյ եկան քոյրը, մօրեղբայրը, մօրաքոյրը... Շրջապատեցին նրա դիակը, ու սկսվեց... լացը, աղաղակը, հեծկլտանքը, սրտամորմոք հեծկլտանքը...

Լեւոն Գրիգորեան

(Վերջը միւս անգամ)

[illegible] մեկուսացած և կենցաղի [illegible] հանգամանքներում, չը տալով [illegible] ուսման, [illegible]

[illegible]

Թատրոնի սեզոնը Թիֆլիսում սկսվեց: [illegible] 18-ին, [illegible] «Жизнь за Царя» [illegible]

Ե.

ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Այսօր Արտիստ. Ընկ. Թատրոնում [illegible]

◆ [illegible]

◆ Վրաց Դրամատիկական Ընկերութեան [illegible] 26-ից [illegible]

◆ [illegible] Թիֆլիսի [illegible]

◆ Դերասան Վոլղը վարձել է Թիֆլիսի Բորսայի [illegible]

◆ [illegible]

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

18 սեպտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Նահանգական դատարանը «Земщина» լրագրի խմբագիր [illegible] 200 րուբլի տուգանքի [illegible]

[illegible] ներ տպելու համար:

Ներքին գործերի մինիստրութիւնը Բարձրագոյն հաճութեամբ ուղարկում է Չինաստան անասնաբուժական վարչութեան պետ Նազորսկիին և Պրիմորի շրջանային անասնաբուժական տեսուչ Կորսակին՝ բանակցելու Պեկինի ռուսական դեսպանատան մէջ Չինաստանի անասունի և կենդանիների ապրանքներն Ռուսաստան ներմուծելու հարցի առիթով:

ԿԱՄԵՆԷՑ-ՊՈԴՈԼՍԿ: Պետական Խորհրդի անդամ Պոդոլի նահանգի կողմից նորից ընտրվեց հողատէր Օրլովսկին:

ԱՏԿԱՐՍԿ: Երկաթուղային ապրանքները յափշտակող կազմակերպութեան գործի առիթով երդուեալների դատարանը երկու կշռողների, մի ժանդարմի և մի ղռնապանի դատապարտեց $2^1/_2$ տարով բանտարկութեան, երկու հոգու 2 ամսով, կայարանի կառավարչի օգնականին և գնացքները մեղադրողին արդարացրեց:

ԿՐԵՄԵՆՉՈՒԳ: Զինուորական դատարանը գաւառում երևցած աւազակախմբի գործի առիթով 6 հոգու դատապարտեց մահվան պատժի, 5 հոգու զանազան ժամանակներով տաժանակիր աշխատանքների երեք հոգու արդար ճանաչեց:

ՎԼԱԴԻՎՈՍՏՕԿ: Կաշառակերութեան մէջ մեղադրվող ոստիկանապետ փոխ-գնդապետ Լէյցինգը և նրա օգնականներ Կէյրէգինը և Նովիկին արդարացան, օգնական Պետրովը և պրիստաւ Վակուրովը դատապարտվեցին $1^1/_2$ տարով բանտարկութեան:

ՎԱՐՇԱՎԱ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալված վաճառներին և կոնդուկտորներին աշխատեցնում է 100 վագոնների վրա. ամեն մի վագոնը պաշտպանում են չորս զինուոր:

ՄՈՍԿՎԱ: Քաղաքապետը 100 րուբլի տուգանքի դատապարտեց «Утро Россіи» թերթին՝ «Записки уніониста» յօդուածի համար:

ՄԻՆՍԿ: Վիլնայի ճանապարհների հաղ. շրջանի շինարարական աշխատանքների մէջ երևան հանվեց մօտ 2 միլիոն րուբլու վատնում, որի առիթով այնտեղ մեկնեց կարևոր գործերի քննիչը էկսպերտների ուղեկցութեամբ:

ՌԻԳԱ: Գերմանական «Աղէլ-Կէպպէն» շոգենաւը ընդհարվեց ռուսական «Ալիզա» նաւի հետ և ջրասոյզ արեց նրան:

19 սեպտեմբերի

ԴԵՐԲԵՆՏ: Ուրագանը փչացրեց շատ խաղողի այգիներ. ծովի վրայից ափ նետեց չորս բարկասներ, մի աղով բարձած բարժ և չորս ձկնորսական նաւակներ: Կան մարդկային զոհեր:

ՔԻՇԻՆԵՎ: Բացվեց կառավարական առևտրական գիմնազիա:

ԹԷՕԴՈՍԻԱ: Օծվեց քաղաքային 100,000 րուբլի արժեցող հիւանդանոցը:

Ժամ. Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ.
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
(Ամառային երթեւեկութիւն)
(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ մարդատար № 12 գնացքը՝ 2 ժ. 38 ր. ցերեկ., Գանձակ է հասնում 9 ժ. 9 ր. երեկ., Եւլախ՝ 11 ժ. 20 ր գիշերվայ, Հաջի-Կաբուլ՝ 4 ժ. 16 ր. գիշ., Բալաջարի 8 ժ. 1 ր. առաւօտ., Բագու՝ 8 ժ. 48 ր. առաւ.: Արագ № 2 գնացքը՝ 8 ժ. 15 ր. առաւ. Գանձակ է հասնում 1 ժ. 28 ր. ցեր., Եւլախ՝ 3 ժ. 6 ր. ցեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 7 ժ. 15 ր. երեկ., Բալաջարի՝ 10 ժ. 8 ր. գիշ., Բագու՝ 10 ժ. 53 ր. գիշ.: Պոստատար № 4 գնացքը՝ 10 ժ. 4 ր. գիշ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 18 ր. գիշ., Եւլախ՝ 6 ժ. 26 ր. առաւ., Հաջի-Կաբուլ՝ 11 ժ. 23 ր. առաւ., Բալաջարի՝ 3 ժ. 9 ր. ցեր., Բագու՝ 4 ժ. 45 ր. ցեր.:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ պոստատար № $^{74}/_{75}$ 12 ժ. 22 ր. գիշ., Ալէքսանդրապօլ է հասնում 11 ժ. 21 ր. առ., Էջմիածին կայար.՝ 4 ժ. 49 ր. ցեր., Նախիջևան՝ 10 ժ. 51 ր. գիշ., Ջուլֆա՝ 12 ժ. 29 ր. գիշ.: Ապրանքատար-մարդատար՝ 4 ժ. 15 ր. ցեր., Ալէքսանդրապօլ է հասնում 3 ժ. 10 ր. գիշ., Էջմիածին՝ 8 ժ. 38 ր. առաւօտեան, Երեւան՝ 10 ժ. 9 ր. առ.. և այստեղից գնքը այլեւս չէ գնում:

ԲԱԹՈՒՄ՝ մարդատար № 5՝ 7 ժ. 31 ր՝ երեկ., Միխայլովօ է հասնում 11 ժ. 45 ր. գիշ., Բաթում՝ 9 ժ. 30 ր. առաւ.: Պոստատար № 1 ժ. 24 ր. ցեր., Միխայլովօ է հասնում 5 ժ. 47 ր. երեկ., Բաթում՝ 3 ժ. 25 ր. գիշ.: Արագ № 1 գնացքը՝ 10 ժ. 36 ր. գիշ., Միխայլովօ է հասնում 2 ժ. 39 ր. գիշ., Բաթում՝ 10 ժ. 49 ր. առաւօտեան:

ԲՈՐԺՈՄ՝ մարդատար № $^7/_8$ 8 ժ. 28 ր. առ. Միխայլովօ է հասնում 12 ժ. 42 ր. ցեր., Բօրժոմ՝ 2 ժ. 3 ր. ցեր.: Մարդատար № $^9/_{10}$ 3 ժ. 36 ր. ցեր., Միխայլովօ է հասնում 7 ժ. 56 ր. երեկ., Բօրժօմ՝ 9 ժ. 13 ր. գիշերվայ.

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ պոստատար № 3՝ 12 ժ. 24 ր. ցեր.: Արագ № 1 գնացքը՝ 10 ժ. 36 ր. գիշ.: Մարդատար № 11՝ 6 ժ. 58 ր. առ. (այս գնացքը Բաթում չէ գնում):

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ արագ № 2 գնացքը՝ 7 ժ. 25 ր. առաւ.: Պոստատար № 4՝ 9 ժ. 4 ր. երեկ.: Մարդատար № 6՝ 11 ժ. 4 ր. առ. (այս գնացքը Բագու չէ գնում):

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ պոստատար № $^{72}/_{73}$՝ 6 ժ. 8 ր. առաւ.: Մարդատար-ապրանքատար՝ 6 ժ. 33 ր. երեկոյեան:

ԲՈՐԺՈՄԻՑ՝ մարդատար № $^9/_{10}$ 8 ժ. 8 ր. երեկ.: Մարդատար № $^7/_8$ 6 ժ. 28 ր. առաւ.

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.:
Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—11 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային:
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.:
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.:
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՁԻԼԲԵՐՇԱՑ—$12^1/_2$—$1^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.:
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հ.
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՁԻԼԲԵՐՇԱՑ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:
Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:
Վճարը 50 կ.: Չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան
103. 0—99

Բ Ժ Ի Շ Կ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ:
Ընդունելութիւն ամեն օր { 10—11 ժ. առ. (երեխաների) 5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)
Միքայէլեան փող., № 36. Տելէֆօն № 38
(Ե.Հ.Կ.) 909. 100—20

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սուխումի շրջանի հայ գիւղի համար հարկաւոր է երջանաւոր եւ փորձառու
ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ,
որը պէտք է իմանայ նոյնպէս պատարագի երգեցողութիւն: Ռոճիկը 450—500 ր.: Մանրամասնութիւնների մասին դիմել այս հասցէով. Сухумъ, Армяно-григор. благочинному священнику Егише Теръ-Егіязарянцъ.
(ա.օ.) 1100. 3—2

Եղեսիայի (Մօզդօկի շրջան) հայոց դպրոցների համար հարկաւոր է
ՄԻ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ,
որ աւանդելու է ձեռագործ, ռուսերէն և այլ առարկաներ՝ 25—26 դասով: Ռոճիկն է 300 րուբլի և բնակարան: Շտապել դիմել՝ м. Эдиссія, черезъ Моздокъ. Попечительству Армянскихъ училищъ.
(ա.օ.) 1101. 2—2

Հրատարակ. „ԱՐԱՐԱՏ" Գրավաճառ.
Լոյս տեսաւ և վաճառվում է
«ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ»
Ա. տարի
Ց. Տ. Մարտիրոսեանի և Ռ. Օհանջանեանի կազմած
համաձայն «Հայոց եկեղեցական տարրական դպրոցների ուսումնական ծրագրի».
60 նկարներով
(Մարդ, կենդանիներ, բոյսեր, հանքեր և բնական երեւոյթներ).
Գինը 30 կոպ.
Գումարով գնողներին կանվի սովորական զեղչ:
Դիմել՝ Эривань, Книж. магаз. „Араратъ".
(ա.օ.) 1071. 10—6

2 ԶԳԵՍՏԱՑՈՒ 5 ր. 25 կ.

Տարածելու նպատակով՝ 5 ր. 25 կոպէկով մենք ուղարկում ենք աշնանային կամ ձմերային 2 զգեստացու կտոր. 1) $4^1/_4$ արշ.արդմ. զգեստի համար ֆրանս. տրիկօ, բրդեղ, շատ ամուր, գործնական և մօդային նկարներով. 2) 8 արշ. «Անգլէյ», կտոր կանացի զգեստի համար, միանգամայն մօդային և գեղեցիկ բրդէ կտոր: Այդպիսի 2 կտոր ամենալաւ տեսակից՝ 6 ր. 25 կ.: Ճանապարհածախքը 55 կ., Սիբիր՝ 1 ր. 15 կ.: Երկու և աւելի զոյգ կտոր բերել տալոյ՝ ճանապարհածախքը մեր հաշւին: Ուղարկում ենք պօստով, վերադիր վճ., առանց կանխավճ. և երաշխաւորութեամբ: Եթէ չը հաւանվի՝ յետ ենք վերցնում:
Հասցէագրել. ЛОДЗЬ, № 43. Фабрика суконно-шерстяной мануфактуры.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն:
(Ե.) (В. 55925) 994. 3—3

Լոյս տեսաւ
ՁԵՌՆԱՐԿ
ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
(Ուղղագրական եւ քերական. վարժութիւններ)
ԳԻՆՆ Է 10 ԿՈՊԷԿ
Դիմել՝ Александрополь, учителю М. Тарахчіанъ, կամ՝ Թիֆլիսի գրավաճառներին:
(օ. մ.) 1102. 5—1

Մի ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՏ ընտանիքում (ուսուցիչ և ուսուցչուհի) ընդունում են
Գիշերօթիկ աշակերտներ:
Ընտանիքում գերմաներէն պրակտիկա:
Հասցէն՝ Елизаветинская 114, кв. 2.
(ա. օ.) 1051. 5—3

Кавказское Т-во Торговли Аптекарскими Товарами— Тифлисъ, Баку, Батумъ.
(10, 20, 30) 975. 0—3

КРЕМЪ НЕЛЛИ
NELLY'S CREAM.
Англійская аристократія предпочитаетъ всѣмъ другимъ средствамъ именно „Кремъ Нелли", какъ лучшее для смягченія кожи лица, рукъ и бюста. Въ Лондонѣ расходится до 1.000.000 бан. ежегодно.
Кремъ Нелли уничтожаетъ всѣ недостатки кожи, загаръ, веснушки, пятна и т. п.
Продажа у Мюръ и Мерилизъ, Гетлингъ, Акц. О-ва К. Эрмансъ и Кº и пр., а также во всѣхъ апт. и парфюмерн. магаз. Россіи.
Одной банки достаточно, чтобы убѣдиться въ его поразительномъ дѣйствіи.
Цѣна 1 р. 25 к. и 2 р. 25 к.
Въ провинцію налож. платежемъ на 30 к. дороже.
Для всей Россіи единств. складъ МОСКВА, Пречистенка, Б. Власьевскій пер., д. 3.
(М. 130700) 423. 40—20

Բարվանսարայի եկ.-ծխ. դպրոցի համար հարկաւոր են
ՈՒՍՈՒՑԻՉ և ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ
(ամուսիններ)
տարեկան 700 ր. ռոճկով: Ցանկացողները թող շուտով դիմեն հետեւեալ հասցէով. Сел. Каравансарай (Казахскаго у.). Попечителю церковно-приход. школы Г. Асилбегяну.

Տ. Մ. ՓԻԼՈՍԵԱՆԻ
Առեւտրական Գիտութիւնների Կուրսերում
Նոր մեթոդով սովորեցվում են
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ, և ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ
ազատ կարդալ, գրել և խօսել կարճ ժամանակվայ ընթացքում տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով, հանրամատչելի վճարով: Կազմակերպվում են հասակաւորներից երեկոյեան խմբեր: Ճշտապահական գասընթացքներ արտասահման գնալ ցանկացողների համար: Մանրամասն տեղեկութիւնները և ընդունելութիւնները կուրսերի գրասենեակում—ամեն օր՝ ժամը 10—12-ը և 4—7-ը: Միխայլովեան պր. № 24/4. Տելէֆօն № 976.
(Ե.Հ.Զ.) 999. 0—10

Թիֆլիսի Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան Վարչութիւնը
սրանով պատիւ ունի հրաւիրելու պ. պ. բաժնետէրերին
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ,
որը կայանալու է ներկայ 1910 թւի հոկտեմբերի 4-ին, երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 7-ին, Ընկերութեան գրասենեակում, Սօլօլակսկայա փողոց, տուն Արաֆելովի, № 9.
Զբաղմունքի առարկան կը լինի.
Գնել կամ կապալով վերցնել նոր նաւթային հողաբաժիններ և նոյնպէս վաճառել կամ կապալով տալ Ընկերութեան պատկանելիք հողաբաժինները:
Եթէ ժողովը սահմանված ձայների քանակութեան պատճառով չը կայանայ, երկրորդ անգամ նշանակվում է նոյն տեղը, հոկտեմբերի 10-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 11-ին, որը կը համարվի կայացած, ի նկատի չառնելով ձայների քանակութիւնը (§ 29):
(19, 21, 2) 1098. 3—2

Հայոց գրականութեան նուիրած գրքերը
„АРМЯНСКІЙ ПОЭТЪ С. ШАХЪ-АЗИЗЪ". Критическ. этюдъ Юрія Веселовскаго, съ многочисленными образцами, въ переводѣ русскихъ поэтовъ. Иллюстраціи В. Суреньянца.—Գինը 1 ր. 50 կոպ.:
„АРМЯНСКАЯ МУЗА". Сборникъ издан. подъ редакціей Юрія Веселовскаго и проф. Г. Б. Халатьянца (болѣе 80-ти стихотвореній Патканьяна, Шахъ-Азиза, Туріана, Бешикташляна, Патуріана, Ованнисьяна, Чобаньяна и др.—въ пер. русск. поэтовъ).—Գինը 1 ր.:
„РУССКОЕ ВЛІЯНІЕ ВЪ СОВРЕМ. АРМЯНСКОЙ ЛИТЕРАТУРѢ". Публичная лекція Юрія Веселовскаго („Анкета" о вліяніи русской литературы на Г. Сундукьяна, Агаяна, Ованнисьяна, Ов. Туманьяна, Лео, Агароньяна, Ширванзадэ и др.).—Գինը 50 կոպ.:
Հասցէն՝ Москва, Б. Каменный мостъ, д. Куракиныхъ, Юрію (Георгію) Веселовскому.
(օ. մ.) 1074. 5—3

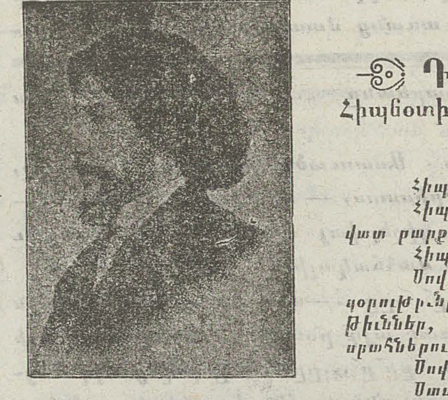

ՀԻՊՆՈՏԻԶՄ
ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ
Հիպնոտիզմը բնական ձիրք չէ: Ամեն ոք կարող է տիրապետել այս խորհրդաւոր գիտութեան
Հիպնոտիզմ սովորելը նոյնքան հեշտ է, որքան ուսել խմելը:
Հիպնոտիզմը կը բժշկէ հիւանդութիւններ և կուղղէ մոլորութիւններն ու վատ բարքերը:
Հիպնօզական ցուցահանդէսները չափազանց շահաբեր են:
Սովորեցէք հիպնօզացնելու արուեստը: Մշակեցէք ձեր մէջ ներշնչելու զօրութիւնը և այդ աքանչելի ուժի միջնորդութեամբ դարմանեցէք հիւանդութիւններ, տուէք պաշտօնական ցուցահանդէսներ թատրոններում կամ մասնաւոր սրահներում և դառէք պրոֆէսիոնալ հիպնոտիստ:
Սովորելու ծախքը շատ չնչին է:
Ստացէք իմ «Ինչպէս հիպնօսացնել» պատկերազարդ գրքոյկը, որը կը տայ ձեզ լիակատար բացատրութիւն Հիպնոտիզմի, Մեսմերիզմի, Հոգեբուժութեան, Ներշնչման, Հոգետեսութեան և Տելեպաթիի մասին: Այս գրքոյկն ստանալու համար պիտի ուղարկել 10 կոպէկի նամականիշ ճանապարհածախքի համար:
ԳՐԵՑԷՔ ԱՅՍՕՐ: Գրեցէք ձեր անունն ու հասցէն որոշ:
Դիմել հետեւեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago, Ill. U. S. A.
(Ե.Հ.) 689. 100—31

ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ
Թիֆլիս, Նաբերեժնայա, Վերայի կամուրջի մօտ, № 19.
Ի. ՖՕՆ-ԲՐԵՆՆԵՐԻ
Հեղինակ դասագրքի՝ բնդունված լուս. մինիստր. գիտական կոմիտեի եւ Ֆինանս. մինիստր. ուսումն. բաժ. կողմից իբրեւ ձեռնարկ եւ դասագիրք բոլոր առեւտր. դպրոցներում.
Դասարանները հիմնված են 1890 թ. և ուսումն. իշխան. կողմից ճանաչված են օրինակելի:
Դասարաններն ընձեռում են երկու սեռի անձերին, որոնք ցանկանում են ունենալ հաշւապահի, թղթակցի, գործակալի և այլ պաշտօն, յատկապէս առևտր. գիտութիւններ:
Դասարաններում աւանդվում են հետեւեալ առարկաները. 1) ՀԱՇՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ (կրկնակի, իտալական) եւ այլ տեսակի՝ բանկային, ֆաբրիկային, քաղ. եւ զեմստ. ինքնավար., գիւղ. մենավաճառի, գործարանային, գիւղատնտեսական եւ այլն: Դասաւանդութիւնը կատարվում է միանգամայն գործնական մէթօդով և սովորողը առաջին դասից եւեթ ընտելանում է ինքնուրոյնաբար վարել գրքերը: 2) ԱՌԵՒՏՐ. ԹՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Բանկային, ապրանքային, մուրհակային եւ այլ խնդիրների լուծումներ: 3) ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Ինքնուրոյն կազմումն առևտր. նամակների՝ հանդերձ հաշւապահ., առևտրա-թւաբանական եւ վաճառ. գիտութեամբ: 4) ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Վատ ձեռագրի ուղղումն եւ բազմաբնոյթ տառերի ուսուցումն: 5) ՕՐԷՆՍԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Ծանօթացումն մուրհակային, գէրբովային, արդիւնաբերական, կրէդիտային եւ այլ կանոններին: 6) ԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՌԷՄԻՆԳՏՕՆՈՎ.—Սովորողների տրամադրութեան տակ է դրվում զանազան սիստեմների 10 հատ մեքենայ, պարապմունքներից ազատ ժամանակը թէ իրանց գրաւոր դրադմունքները կատարելու եւ թէ միաժամանակ հմուտ ղեկավարի հսկողութեամբ ծանօթանալու մեքենաների տեխնիկայի եւ մեխանիզմի հետ: 7) ԱՊՐԱՆՔԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Սովորողները ծանօթանում են տեղ. հրապարակի վրա գտնվող յայտնի տեսակի ապրանքների քիմիական կազմուածքի եւ նրանց յատկութիւնների որոշելու հետ: Այդ նպատակի համար կայ կաբինէտ՝ անհրաժեշտ պրիբորներով: 8) ԹՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄՐԻՉԻ ՎՐԱ.—Գործողութիւններ համրիչով: Թւաբան. եւ հանրահաշւական խնդիրներ: Կրճատ եւ ամերիկ. ձեւեր: Բոլոր թւաբան. գործող. եւ խնդիրները ամբողջ դասընթացքի ժամանակ լուծվում են համրիչով:
Սովորողների ընդհանուր եւ մասնագիտ. զարգացման համար կայ ԳՐԱԴԱՐԱՆ դասաւանդվող առարկ. վերաբերեալ ամենալաւ դասագրքերով (մօտ 1000 գիրք): Գրքերը կարելի է եւ տուն տանել: Դասարանների դասընթացքն աւարտողները ձրիաբար կարող են օգտվել՝ գործնական հմտութիւն ձեռք բերելու համար՝ Ի. Ֆօն-Բրէններ առևտրա-արդիւնաբեր. և տեխն. բիւրոյի գրասենեակում (Սերգիեվսկայա փ., № 4), որ, անպայման, օգտակար կը լինի գործնական տեսակէտից:
Դասարաններն ունեն 3 բաժանմունք. I բաժ. ընդունվում են գրագէտ անձեր, II-ում՝ քաղաքային կամ 3-դասեան դպրոցաւարտներ, իսկ III-ում— գործնական—հաշւապահ. և առևտր. թւաբան. գիտցողներ: Իւրաքանչիւր բաժ. դասընթացքը տեւում է 5 ամիս: Պարապմունքների սկիզբը ՍԵՊՏԵՄԲ. 15-ից: Խնդիրները եւ տեղեկ. ընդունվում են դասարանների գրասենեակում՝ Թիֆլիս, Նաբերեժնայա, Վերայի կամուրջի մօտ, սեփ. տ., № 19 համ Սերգիեվսկայա փող., № 4. Գրասենեակը բաց է ամեն օր՝ առ. ժ. 9—1-ը եւ երեկ. ժ. 5—8-ը: Տելէֆօններ—929 եւ 1044. (օ. մ.) 939. 20—15

Типографія „Экономія" Большая Ванкская № 3.